

KONAK ROMAN ÇALIŞTAYI

14 - 15 ARALIK 2022

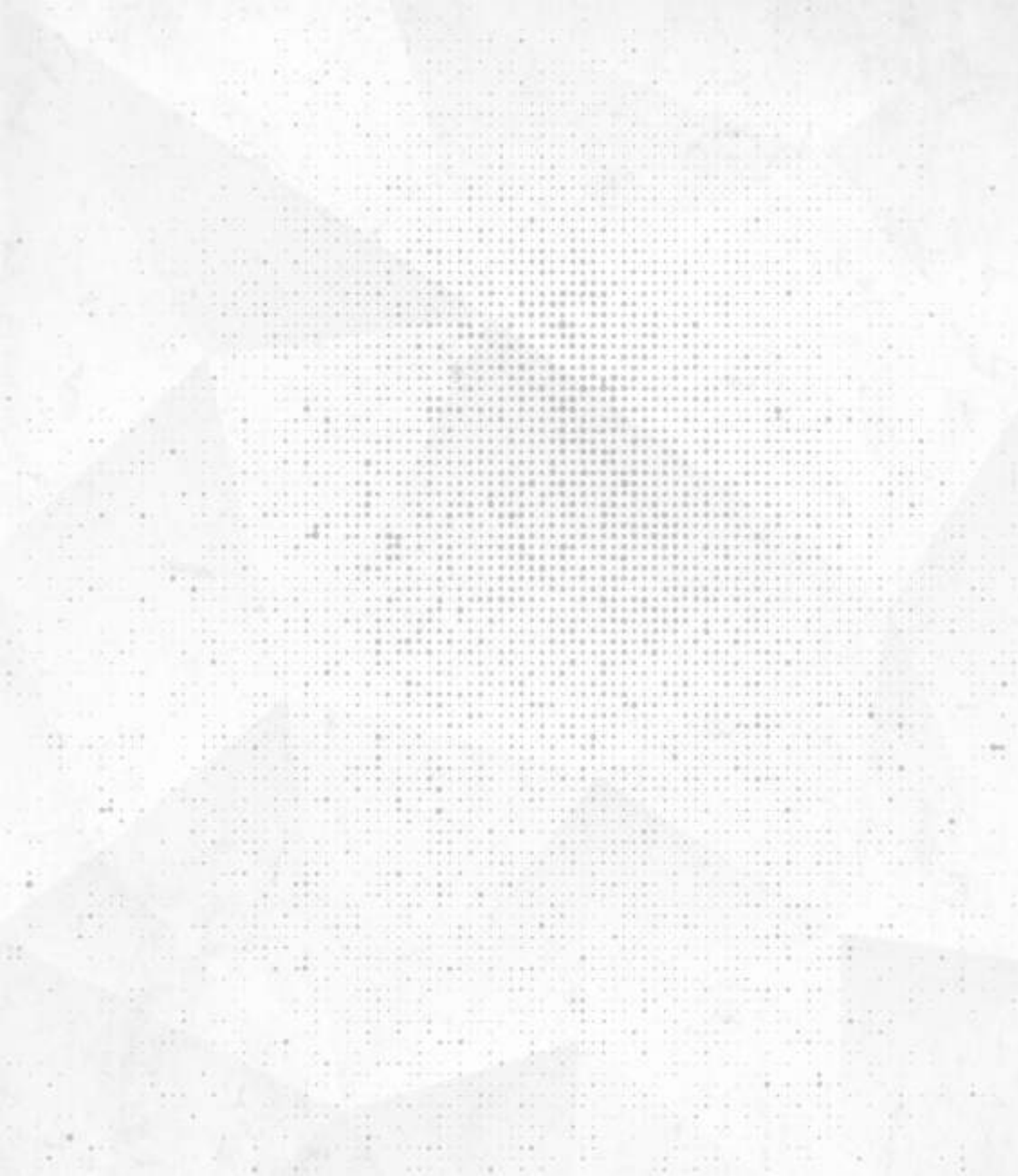

SAĞLIKTA
EĞİTİMDE
İSTİHDAMDA
SOSYAL YAŞAMDA
KENTSEL DÖNÜŞÜMDE

KONAK BELEDİYESİ

KONAK BELEDİYESİ
Konak Roman Çalıştayı Sonuç Raporu

BASKI YILI:2023

Konak Belediyesi Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü

ADRES:

Dokuz Eylül Meydanı, No:11 35210
Basmane Konak/İzmir
Tel: 0 (232) 489 45 22 / 0 (232) 999 08 94
Fax: 0 (232) 999 08 95
e-mail: konak@konak.bel.tr / arge@konak.bel.tr
Web: www.konak.bel.tr

Bu raporun tüm yayın hakları, elektrik ortamlar dahil Konak Belediyesine aittir.
Kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bir ulus, sımsıkı birbirine bağı olmayı bildikçe yeryüzünde onu dağıtabilecek bir güç düşünülemez.

K. Atatürk

TEŞEKKÜR

Konak Belediyesi ve sekiz Roman STK işbirliğinde 14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan “Konak Roman Çalıştayı” konulu çalıştaya başta Konak Belediyesi Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü olmak üzere, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğüne ve Tasarım Birimine, Özel Kalem Müdürlüğüne, bir yıllık çalıştay hazırlığı döneminde işbirliğini bizlerden esirgemeyen Konak Ulubatlılar Eğitim Kültür Yardımlaşma Dayanışma ve Spor Derneğine, Roman Gençlik Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneğine, Evlatlarımızı Kötü Alışkanlıklardan Koruma Derneğine, İzmir Romanlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğine, Ege Mahallesi Selanikliler Sosyal Yardımlaşma Derneğine, İzmir Sahne Çalışanları Derneğine, Ege Mahallesi Eğitim Gençlik ve Kültür Derneğine ve Roman Kadınları Güçlendirme Derneğine, iki gün süren çalıştayımızdaki oturumlara ve atölye çalışmalarına katılan CHP İzmir Milletvekili Sayın Özcan PURÇU'ya, Sayın Prof.Dr. Hristo KYUCHKOV, Avrupa Birliği

Türkiye Delegasyonu Sosyal Politikalardan Sorumlu Sorumlu Sektör Yöneticisi Sayın Mehmet Caner DEMİR'e, Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı Sayın Elmas ARUS'a, Roman Girişimcilik Destekleme İnisiyatifi Ortaklık ve Görünürlük Direktörü Sayın Cristina MARIAN'a, Makedonya Cumhurbaşkanı Danışmanı Sayın Sevdija DEMİROVA ABDULOVA'ya, Arnavutluk Aktif Roman Örgütü Başkanı Sayın Shaqir HASANTARI'ye, Çingene Sekreteryası Vakfı Projeler Koordinatörü Sayın Raul Perez GONZALEZ'e, Avrupa Konsiye ROMACTED Proje Yetkilisi Sayın Defne ACAR'a, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Sayın Doç.Dr. Nurşen GÜRBOĞA'ya, Sanatçı Sayın Ayhan KÜÇÜKBOYACI'ya, Roman Gençlik Derneği Başkanı Sayın Emin KARAMEŞE'ye, İzmir Kent Derin Yoksulluk Ağı Derneği Başkanı Tolga KÜLEŞ'e, İzmir Doğa İncisi Üretim ve Pazarlama Kooperatifi Başkanı Sayın Hüseyin HEPTEPE'ye, Türk Tarihçi, Akademisyen ve Yazar Sayın İlber ORTAYLI'ya, Sıfır Ayrımcılık Derneği Proje Koordinatörü Sayın Mine KARAKUŞ'a, yapılan çalıştay sonucunda iki gün boyunca çalıştay ile ilgili tüm notları alan ve bu raporun oluşmasını sağlayan Pamukkale Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Bölüm Başkan Yardımcısı Sayın Doç. Dr. Aylin AKTAŞ'a, Sosyal Hizmet Uzmanı Sayın Cansu Deniz AĞ'a, Sosyal Hizmet Uzmanı Sayın Aslı ÇETİNKAYA'ya ve Diyetisyen Sayın Filiz DOKUMACI'ya, katkılarını bizlerden esirgemeyen bütün Kamu Kurumu ve Kuruluşlarının, STK'ların ve Özel Sektörün temsilcilerine, çalıştayımıza katılan bütün iç ve dış paydaşlarımıza sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Abdül BATUR

Mimar

Konak Belediye Başkanı

SUNUŞ

2019 yılında "En Roman Dostu Belediye Başkanı" ve 2021 yılında "Roman Entegrasyon" ödülüne layık görülen bir belediye olarak, Roman kardeşlerimizin sorunları ve çözüm önerileri için çalışmayı sürdürüyoruz. İşte bu çalışmalardan biri de 14-15 Aralık 2022 tarihinde düzenlediğimiz Konak Roman Çalıştayımız oldu.

Birbirinden değerli yurt dışı ve yurtiçinden akademisyenlerin, Roman sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı 'Eşitlik' temasıyla gerçekleştirdiğimiz çalıştay da sorunları masaya yatırdık ve çözüm önerilerini ürettik. Roman vatandaşlarımızın eğitim hakkı, çalışma hakkı, barınma hakkı, sağlık hakkı, sosyal hizmet ve yardımlara erişim hakkı gibi konular göz önünde bulundurularak gerçekleştirildi.

Konak, yaklaşık 70 bin Roman vatandaşımızın yerleşik olarak yaşadığı Türkiye'deki en fazla Roman nüfusuna sahip ilçe konumundadır. Konak ilçemizde bulunan 111 mahallemizin, 27 mahallesinde yoğun olarak Roman vatandaşlarımız ikamet etmektedir. Ayrıca Konak sınırlarımız içinde otuzdan fazla Roman derneğimiz faaliyet göstermektedir. Bu rakamlar, aynı zamanda Türkiye'nin mozaiği olan Konak'ta Roman kardeşlerimizin yaşadığı sorunlara yakından tanık olma, içinde buldukları zorlukları görme konusunda da bize avantaj sağlamaktadır.

Sorunları bilmek önemlidir ama çözüm önerileri üretmek ve bunları hayata geçirmek daha önemlidir. İşte bu nedenle Roman Çalıştayımızı çok önemsedik. Çünkü, bu çalıştay, Birlikte Konak anlayışımızın farklı rengi, farklı sesi Roman kardeşlerime, hemşerilerime daha iyi bir gelecek, daha sağlıklı yaşam şartları sunmak adına büyük katkı sunmuştur. Çalıştayımızda sorunların çözümüne yönelik kararlar alınırken, ulusal ve uluslararası düzeyde yapılmış çalışmalara da yer verdik.

"Konak Roman Çalıştayını" eşitlik ilkesi ile yola çıkmış olup özellikle Aynı zamanda çalıştayımızı CHP Genel Merkezimizin 2020-2022 yıllarını kapsayan "Romanlara Yönelik Eylem Planı da" baz alınarak hazırlandı.

Konak Roman alıştayı sonucunda hazırlandığımız , Roman vatandaşlarımızın sorunlarına yönelik özümelerin belirlendiği ‘Sonuç Raporu’ elinizde tuttuğunuz bu kitap yer almaktadır.

Bu zorlu hayat şartlarında eşitliğin öne çıkması ve Roman vatandaşlarımızın hayatına bir nebze olsun dokunmak adına gerçekleştirdiğimiz Konak Roman alıştayının herkese bir referans olması ve ışık tutması en büyük temennimdir.

“Konak Roman alıştaya” katılarak bize güç veren, yurt içinden ve yurt dışından gelen tüm değerli konuşmacılarımıza ve Roman kardeşlerime teşekkür ediyorum.

Abdul BATUR
Mimar
Konak Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
SUNUŞ	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar	vi
HARİTALAR	vii
KISALTMALAR	viii
I.BÖLÜM	1
1.1. Giriş	1
1.2 Hedef	7
1.3 Amaç	7
1.4 Hedef Kitle	8
1.5 Katılımcılar.	8
1.6 Proje Ortakları ve Çalışma Komisyonu.....	9
1.7 Çalıştay ve Öncesi Yapılan Çalışmalar.....	10
1.8 Çalıştay Programı	15
II. BÖLÜM (Çalıştay Sonuç Raporu)	21
2.1 Açılış Konuşmaları	21
2.2 Oturumlar	22
2.2.1. Birinci Oturum	22
2.2.2 İkinci Oturum	31
2.2.3 Üçüncü Oturum	37
2.3 Atölye Çalışması	44
2.4 Prof.Dr. İlber ORTAYLI'nın Konuşması	46
III. BÖLÜM (Sonuç)	49
EKLER	53
EK-1: Çalıştay Resimleri	53
EK-2: Basında Çıkan Haberler.....	65
EK-3: Çalıştay Sunumunun QR Kodu	94
EK-4: Çalıştayda Sergilenen Roman Vatandaşlara Ait Resimler	95

TABLÖLAR

Tablo 1.1: 14-15 Aralık 2022 Tarihinde Yapılan “Konak Roman Çalıştayı”

Program Çizelgesi 16

Tablo 1.2: Çalıştay Programı 19

HARİTALAR

Harita 1.1: Türkiye'de Yaşaman Rom, Dom ve Lom'ların Dağılımı	3
--	---

KISALTMALAR

bkz.	:	Bakınız
Çev.	:	Çeviri
No	:	Numara
s.	:	Sayfa
sa	:	Sayı
T.C.	:	Türkiye Cumhuriyeti
Vb.	:	Ve Benzerleri
G.İ.H.	:	Genel İdare Hizmetleri
DEÜ	:	Dokuz Eylül Üniversitesi
EÜ	:	Ege Üniversitesi
BARO	:	İzmir Barosu
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
İŞKUR	:	Türkiye İş Kurumu
AB	:	Avrupa Birliği
BM	:	Birleşmiş Milletler
STK	:	Sivil Toplum Kuruluşları

I. BÖLÜM

1.1 Giriş

Yaygın kullanımıyla “çingene” olarak adlandırılan Romanlar, sahip oldukları dikkat çekici kişilik özellikleri kadar kentsel ve kırsal alanlar içerisinde sürdürdükleri yaşamları, iktisadi faaliyetleri, eğitim yaşantısındaki konumları ve istihdam süreçleri ile de sosyal politikaların ilgi alanına giren dezavantajlı gruplar içerisinde marjinal bir kitleyi teşkil etmektedirler. Romanları yaşadıkları sosyal dışlanma konusunda farklı kılan nokta, diğer azınlık gruplar tarafından da sosyal dışlanmaya maruz kalmalarıdır. Anadolu coğrafyasına 10. yüzyıl civarında göç etmiş olan Romanlar, o tarihten bu yana gerek kültürleriyle gerek sıra dışı yaşamlarıyla toplumun ayrılmaz bir parçası olagelmışlerdir.

Kökenlerinin nereye dayandığı konusu uzun dönem tartışılmış olan Romanların kökenlerinin Kuzey Batı Hindistan olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit, 18. yüzyılın sonlarına doğru, Romanların dilleri üzerinden yapılan çalışmalarla ve özellikle Macar bilim insanlarının yapmış olduğu çalışmalar neticesinde ortaya çıkmıştır. Türkiye’deki Romanların kökeninin, Bizans döneminde yaşamış “Atsinganoi (Athinganoi)” adı verilen ve esasen büyücülük/falcılıkla anılan, astrolojiyi, kabalistikritüelleri ve Hıristiyan düalizminin değişik bir şeklini ibadet olarak benimseyen günümüzdeki Eskişehir civarındaki bölgede yaşamış Frigyalılardan oluşan bir gruba dayandığı belirtilmektedir. Vatanlarını 9. ve 10. yüzyıllarda terk etmek durumunda kalan Romanlar, birinci kol olarak Afganistan, İran, Anadolu ve Balkanlar’a girmişlerdir. Anadolu’ya gelmeleri yaklaşık 10. yüzyılda gerçekleşmiştir. Romanların Türk toplumuyla ilk ilişkileri Selçuklu Türklerine dayanmaktadır. İstanbul’a ilk geliş tarihleri ise 1050 olarak tespit edilmiştir. Modern Türkiye’nin Roman nüfusu, üç ana dilsel grup olan Romlar, Domlar ve Lomlardan müteşekkildir.

Romanların dünyadaki dağılımlarına bakıldığında; nüfusa yönelik yapılan tahminlere göre, dünyadaki Romanların sayısı yaklaşık olarak 30 ila 40 milyon arasındadır. Avrupa’da Roman nüfusunun merkezi Romanya olup, ülke nüfusunun

yaklaşık %10'unu Romanlar oluşturmaktadır. Bulgaristan, İspanya, Macaristan, Slovakya, Türkiye, Eski Yugoslavya ve Çek Cumhuriyeti; Romanya'dan sonra sırasıyla Romanların en fazla nüfusa sahip olduğu ülkelerdir.

1960'ların ortalarından beri, Türkiye'de nüfus sayımlarında etnik kökenlere ilişkin sorular yöneltilmemektedir. Yine 1831 Osmanlı nüfus sayımına dayalı olarak Türkiye'de yaşayan Romanların nüfusuyla ilgili tahmin 500.000-600.000 civarında olduklarıdır. Osmanlı istatistiklerinde genç kızlar, kadınlar, 15 yaşın altındaki erkek çocuklar, 60 yaşın üstündeki erkekler ile Müslüman ve göçebe Roman toplulukları çoğunlukla halihazırda mevcut olandan daha az yer aldıklarından, tahminler verilerden daha gerçekçi olabilmektedir. Bununla birlikte Romanlar ve Sivil Toplum Kuruluşlarındaki (STK) araştırmacı ve aktivistler, Türkiye'deki Roman nüfusunun 2 ila 5 milyon arasında olduğunu öne sürmektedirler. Bununda çoğunluğunun batı coğrafyasında yer almaktadır. Tahmini olarak batı coğrafyasında 3 milyon roman yaşadığı düşünülmektedir.

Romanlar, Türkiye'nin hemen her yerinde yaşamakta, büyük bir bölümü Trakya bölgesinde (Rom grupları) ve Anadolu bölgesinde (Dom grupları) bulunmaktadır. Özellikle, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adana'da ve İstanbul'un kozmopolit yapısı içerisinde Karagümrük, Tophane, Sulukule, Kasımpaşa, Dolapdere, Kağıthane, Çayırbaşı, Üsküdar, Ümraniye, Esenler, Yakuplu vb. ağırlıkta olmak üzere hemen bütün semtlerine dağılmışlardır. Bulgaristan'dan göç eden Romanlar özellikle Kayseri, Adana, Osmaniye, Sakarya ve Çorum'da yaşamaktadırlar. Erzurum, Artvin, Bayburt, Erzincan, Sivas gibi şehirlerde bulunanlar "Poşa" veya "Boşa" ismiyle adlandırılmaktadırlar. Van, Hakkari, Mardin, Siirt'te ise "Qereçi / Karaçi, Mutrib" olarak biliniyorlar (ki "mutrib" veya "mırtıp" Arapça "müzişyen" anlamına geliyor).

Türkiye'deki roman vatandaşlar yoğun olarak Adana, Çanakkale, Edirne, Gaziantep, Kırklareli, Tekirdağ, Düzce, İzmir ve İstanbul'da yaşamakta olup Türkiye geneline dağılmış durumdadır. Türkiye'deki romanlar kendi içlerinde özellikle yaşam tarzları ve kültürel yapıları itibariyle Roman, Dom, Lom, Abdal, Şıhbınlılar gibi

etnik gruplara da ayrılmış durumda olup aşağıda harita üzerinde söz konusu gruplar çıkarılmıştır.

Harita-1.1 Türkiye’de Yaşayan Rom, Dom ve Lom’ların Dağılımı

Türkiye’de Roman vatandaşların sivil toplum olarak örgütlenmesi 2000’li yıllarla birlikte gerçekleşmiştir. Bunda, insan hakları konusunda bilincin artması ve toplumsal diyalogun gelişmesinin beraberinde getirdiği olumlu iklim etkili olmuştur. Roman vatandaşların 2000’li yılların başında özellikle 2003 yılında Samsun, İzmir ve Edirne’de kurdukları dernekler, Türkiye’nin diğer şehirlerinde de yankı bulmuştur. Bu bağlamda toplumsal hakların savunulması ve refahın artırılması amacıyla seminer, çalıştay vb. çalışmalar düzenlenmiştir.

Türkiye’deki Roman vatandaşların yaşamış oldukları il, ilçe ve mahallelerin bilgilerine ait kamu kurum ve kuruluşları tarafından tutulan herhangi bir bilgi kaynağı olmamakla birlikte bu tür verilere daha çok roman STK’ların kendi imkanları ile oluşturdukları verilerden arşiv oluşturulmaktadır. Bu maksatla STK’lardan alınan bilgiler aşağıda sunulmuştur. Aşağıdaki iller romanların en yoğun yaşadığı iller ve ilçelerdir.

1. İstanbul: İstanbul'da 39 ilçede roman vatandaşlar yoğun olarak yaşamaktadır. Bu 39 ilçede ortalama 350-400 bin roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu ilçeler şu şekilde sıralayabiliriz. Adalar, Arnavutluk, Ataşehir, Avcılar, Bağcılar, Bahçelievler, Bakırköy, Başakşehir, Bayrampaşa, Beşiktaş, Beykoz, Beylikdüzü, Beyoğlu, Büyükçekmece, Çatalca, Çekmeköy, Esenler, Esenyurt, Eyüpsultan, Fatih, Gaziosmanpaşa, Güngören, Kadıköy, Kağıthane, Kartal, Küçükçekmece, Maltepe, Pendik, Sancaktepe, Sarıyer, Silivri, Sultanbeyli, Sultangazi, Şile, Tuzla, Ümraniye, Üsküdar, Zeytinburnu.

2. İzmir: İzmir ilimizin Beydağ ve Kiraz ilçeleri hariç 30 ilçenin 28'inde romanlar yaşamaktadır. Toplamda 450-500 bin roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir. İzmir ilimizde roman vatandaşların en yoğun yaşadığı ilçe ise Konak ilçemiz olup Romanların yaşadığı yaklaşık 27 mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleler Ege, Faikpaşa, Güneş, Sakarya, Süvari, Tan, Tuzcu, Ülkü, Aziziye, Ballıkuşu, Boğaziçi, Cengiz Topel, Emirsultan, Ferahlı, Güneşli, Güney, Hilal, Huzur, İsmetpaşa, Murat, Ulubatlı, Yenidoğan, Yenişehir, Yeşildere, Zeytinlik, 1. Kadriye ve 2. Kadriye mahalleleridir. Konak ilçe sınırlarında yaşayan Romanlar özellikle Mübadele döneminde İzmir'e gelmişlerdir. İzmir'de özellikle Konak ilçe sınırları içerisinde Romanların yoğun olarak yaşadığı iki mahalle ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki Tepcecik ya da Yenişehir Mahallesi, diğeri de Ege Mahallesidir. Konak ilçesinde günümüz itibariyle yaklaşık 70 bin Romanın yaşadığı bilinmektedir. Dünya'da ilçe bazında romanların en yoğun yaşadığı ilçe Konak ilçesidir. Konak ilçemizin son sayıma göre nüfusu 354.563 kişi olup Roman vatandaşlarımız bu nüfusun %20'sine tekabül etmektedir.

3. Edirne: Edirne ilimizin ilçelerinin tümünde Roman vatandaşları yaşamaktadır. Sadece Enez, Havsa, İpsala, Keşan, Lalapaşa, Meriç ve Süloğlu'nda 80 bin Roman yaşamaktadır.

4. Kırklareli: Kırklareli ilimizin Lüleburgaz, Babaeski, Pınarhisar, Vize, Evrensekiz, Karıştıran ilçelerinde Roman vatandaşlarımız yoğun olarak yaşamakta olup toplam Roman nüfusunun 70 bin olduğu tahmin edilmektedir.

5. Çanakkale: Çanakkale ilimizin Merkez ilçesi, Eceabat, Gelibolu, Biga, Lapseki, Gökçeada, Ezine, Bayramic, Ayvacı ilçelerinde Roman vatandaşlar yoğun yaşamaktadır. Bu mahallelerdeki roman nüfusunun 75 bin olduğu tahmin edilmektedir.

6. Samsun: Samsun ilimizin Bafra, Çarşamba, Tekeköy, İlkadım, Terme, Canik ilçeleri Roman vatandaşların en yoğun yaşadığı ilçelerdir. Burada nüfusun 15 bin olduğu tahmin edilmektedir.

7. Bursa: Bursa ilimizin İnegöl, Yenişehir, İznik, Gemlik, Mustafa Kemalpaşa, Karacabey ve Merkez ilçede Roman vatandaşlar yoğun olarak yaşamaktadır. Bu ilçelerdeki roman nüfusunun 180-200 bin olduğu tahmin edilmektedir.

8. Adana: Adana ilimizde Yüreğir, Ceyhan, Sarıçam, Kozan ilçeleri Roman vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı ilçeler olup bu ilçelerde toplam 50 bin Roman yaşadığı tahmin edilmektedir.

9. Tekirdağ: Tekirdağ ilimizin Süleymanpaşa, Çerkezköy, Çorlu, Ergene, Hayrabolu, Kapaklı, Malkara, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Saray, Sarköy ilçeleri Roman vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı bölgelerdir. Bu ilçelerde 190-200 bin Roman yaşadığı tahmin edilmektedir.

10. Bartın: Bartın ilimizin Merkez ilçe, Amasra, Ulus, Kurucaşu ilçeleri Roman vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı ilçelerdir. Bu ilçelerde 5-7 bin Roman yaşadığı tahmin edilmektedir.

11. Balıkesir: Balıkesir ilimizin 20 ilçesinin tamamında Roman vatandaşlarımız yaşamakta olup ortalama 100 bin Romanın yaşadığı tahmin edilmektedir.

12. Gaziantep: Gaziantep ilimizin Şahiney, Şhitkamil, Merkez, Nizip, Oğuzeli, İslahiye, Araban, Kömürler ilçelerinde Roman vatandaşlarımız en yoğun yaşadıkları yerlerdir. Toplamda 100 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

13. Hatay: Hatay ilimizin genelinde dom'lar yaşamakta olup özellikle Altınçay, Emek, Çalgı, Çadır, Saraykent ve Aksaray mahallerinde Roman vatandaşlarımız yoğun olarak yaşamaktadır. Toplamda 30 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

14. Manisa: Manisa ilimizin Yunus Emre, Selandi, Salihli, Şehzadeler, Akhisar ilçeleri Roman vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı ilçelerdir. Bu ilçelerimizde toplam 35-40 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

15. Kocaeli: Kocaeli ilçemizin İzmit, Gebze, Kandıra, Körfez, Deirnce, Karamürsel ilçeleri Roman vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı ilçelerdir. Bu ilçelerimizde 80 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

16. Aydın: Aydın ilimizin 17 ilçesinden sadece Köşk ilçesi hariç 16 ilçesinin tamamında Roman vatandaşlarımız yaşamakta olup ortalama 100 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

17. Sakarya: Sakarya ilimizin 16 ilçesinden sadece Serdivan ilçesi hariç tüm ilçelerinde Roman vatandaşlarımız yaşamaktadır. Ortalama 55-60 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

18. Muğla: Muğla ilimizin Fethiye, Milas, Menteşe, Ortaca, Köyceğiz, Dalaman, Yatağan, Bodrum Marmaris ilçeleri Roman vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı ilçelerdir. Bu ilçelerde ortalama 70 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

19. Mersin: Mersin ilimizin Akdeniz, Toroslar, Yenişehir, Anamur, Silifke, Mezitli ilçeleri en yoğun Roman vatandaşlarımızın yaşadığı ilçelerdir. Bu ilçelerde 50-55 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

20. Diyarbakır: Diyarbakır ilimizin Bismil, Bağlar, Yenişehir ve Sur ilçeleri Roman vatandaşlarımızın en yoğun yaşadığı ilçelerdir. Bu ilçelerde özellikle dom'lar yaşamaktadır. Bu ilçelerde 30 bin Roman vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir.

1.2 Hedef

14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan "Konak Roman Çalıştayımızın" hedefi; Konak ilçemizde yaşayan ortalama 70 bin roman vatandaşlarımız başta olmak üzere roman vatandaşlarımızın sorunlarının ortaya konulması ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır.

1.3 Amaç

1. Roman vatandaşlarımızın özellikle eğitimde, istihdamda, sağlıkta, sosyal ve kültürel yaşamda, yaşamış oldukları sorunların ortaya çıkarılması

2. Ana sorunlara ek olarak roman mahallerindeki madde bağımlılığı gibi unsurlarında doğurmuş olduğu sorunların irdelenmesi

3. Özellikle eğitimdeki açığın kapatılmasına yönelik ne tür çalışmaların yapılabilineceğinin ortaya konulması

4. Ayrımcılığa karşı eşitlik ilkesinin uygulanması

5. Roman STK'lar başta olmak üzere roman vatandaşlar içinde birlik ve beraberliğin sağlanması

6. Sadece Konak ilçemizde değil tüm dünyada roman vatandaşların sorunlarına yönelik çözümler geliştirilmesi

7. Roman vatandaşların yaşamış oldukları sorunlara yönelik kurumlararası yapılabilecek işbirliklerine yönelik çalışmaların belirlenmesi

8. Ülkemiz genelinde roman vatandaşlarımıza için ileride açılacak olan fon kaynaklarına yönelik oluşturulan proje başlıklarına ışık tutulması.

9. Tanıtıcı afişler ve broşürlerle Roman vatandaşlarımızın yaşamış olduğu sorunlara yönelik dikkat çekilmesi

1.4 Hedef Kitle

14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan “Konak Roman Çalıştayımızın” hedef kitlesi olarak; başta Yerel Yönetimler olmak üzere ilgili tüm Kamu Kurum ve Kuruluşlar, STK’lar, üniversiteler, karar alıcılar, özel sektör ve siyasi parti temsilcileri seçilmiştir.

1.5 Katılımcılar

14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan “Konak Roman Çalıştayımıza” aşağıda sıralandığı gibi ilgili kurumların yöneticileri ve personelleri davet edilmiş olup ilgili tarihlerde çok geniş kapsamlı katılım sağlanmıştır.

- Başta Yerel Yönetimler olmak üzere Kamu Kurum ve Kuruluşların üst düzey yöneticileri ve bu konuda çalışma yapan tüm personel,
- Yurtdışında Roman vatandaşlarımıza yönelik çalışmalar yapan kurum temsilcileri
- Yurtdışında Roman vatandaşlarımız ile ilgili örnek proje çalışmaları yürütmüş STK temsilcileri
- Özellikle ülkemizde yapmış olduğu çalışmalarla rol model olmuş sanatçılar, tarihçiler, yazarlar ve aktivistler

- Konak ilçemizde Roman vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşamış oldukları 27 mahallenin muhtarları
- Üniversitelerin ilgili bölüm başkanları ve ilgili personelleri
- Roman STK'lar başta olmak üzere STK'ların en üst düzey yöneticileri ve ilgili personeli
- Karar alıcılardan, özellikle yerel yönetimlerde konu ile ilgili çalışmalar yapan meclis ve komisyon üyeleri
- Özel sektörün en üst düzey yöneticileri ve uygun gördükleri personel
- Milletvekili düzeyinde veya ilgili komisyonlardan katılan siyasi parti temsilcileri
- Yukarıdaki katılımcılara ek olarak "Konak Roman Çalıştayımız" tüm halkın katılımına açık olarak yapılmıştır.

1.6 Proje Ortakları ve Çalışma Komisyonu

Ocak 2022 tarihinde çalışmalara başlanılan ve bir yıl çalışmaları süren "Konak Roman Çalıştayımız" başta Konak ilçesinde bulunan ve Konak Belediyemiz ile işbirliği imzalamış olan Konak Ulubatlılar Eğitim Kültür Yardımlaşma Dayanışma ve Spor Derneği, Roman Gençlik Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Evlatlarımızı Kötü Alışkanlıklardan Koruma Derneği, İzmir Romanlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Ege Mahallesi Selanikliler Sosyal Yardımlaşma Derneği, İzmir Sahne Çalışanları Derneği, Ege Mahallesi Eğitim Gençlik ve Kültür Derneği ve Roman Kadınları Güçlendirme Derneği işbirliği ile yapılmış olup aşağıda isimleri yazılı çalışma komisyonu tarafından tüm program belirlenmiş ve çalışmalar yürütülmüştür.

- a. Turan ATEŞ Konak Belediyesi Araştırma ve Geliştirme Müdürü
- b. Engin DEMİRKOL Konak Ulubatlılar Eğitim Kültür Yardımlaşma Dayanışma ve Spor Derneği Başkanı
- c. Cem PEKBALIKÇI Roman Gençlik Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği Başkanı
- d. Ali YANGIR Konak Belediyesi Meclis Üyesi ve Evlatlarımızı Kötü Alışkanlıklardan Koruma Derneği Başkanı
- e. Abdullah CİSTİR İzmir Romanlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- f. Esat KALELİ Ege Mahallesi Selanıkliler Sosyal Yardımlaşma Derneği Başkanı
- g. Muammer AÇIKPAZU İzmir Sahne Çalışanları Derneği,
- h. Tamer YETİŞİR Ege Mahallesi Eğitim Gençlik ve Kültür Derneği Başkanı
- i. Esra ŞENKEMAN Roman Kadınları Güçlendirme Derneği Başkanı

1.7 Çalıştay ve Öncesi Yapılan Çalışmalar

Konak Belediyemiz tarafından 14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan “Konak Roman Çalıştayında” Roman vatandaşlarımızın yaşamış oldukları sorunlar ve bu sorunlara yönelik ulusal ve uluslararası yapılan iyi uygulama çalışmaları ve tüm halkın katılımı ile gerçekleştirilmiş olan atölye çalışmaları yer almıştır. İki günlük çalıştay sonucunda “Çalıştay Sonuç Raporu” çıkarılmış olup söz konusu raporda özellikle Roman vatandaşlarımızın yaşamış olduğu sorunların çözümüne yönelik proje başlıkları oluşturulmuştur.

“Konak Roman Çalıştayı” özellikle Konak ilçemizde Romanların yoğun olarak yaşadığı yaklaşık 27 Mahalledeki (Ege, Faikpaşa, Güneş, Sakarya, Süvari, Tan, Tuzcu, Ülkü, Aziziye, Ballıkuyu, Boğaziçi, Cengiz Topel, Emirsultan, Ferahlı, Güneşli, Güney, Hilal, Huzur, İsmetpaşa, Murat, Ulubatlı, Yenidoğan, Yenişehir, Yeşildere, Zeytinlik, 1. Kadriye, 2. Kadriye) Roman vatandaşlarımızın sorunlarını ortaya koyduğu bir çalıştay olmuştur.

Çalıştayda; Roman vatandaşlarımızın istihdamda, eğitimde, kültürel yaşamda, madde bağımlılığında, yoksullukta ve ayrımcılık gibi konularda yaşamış olduğu sorunlar ortaya konulmuştur. Bu sorunların çözümüne yönelik Konak Belediyemizin çalışmaları başta olmak üzere ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Konak ilçemizin sahip olduğu 354.563 nüfusunun %20’sine tekabül eden ve günümüz itibariyle yaklaşık 70 bin Romanın yaşadığı ve bu sayı itibariyle de dünya’da ilçe bazında romanların en yoğun yaşadığı ilçe konumunda olan Konak ilçemizde yapılmış olan “Konak Roman Çalıştayımız” her acıdan önem arz etmiştir.

“Konak Roman Çalıştayımız” CHP Genel Merkezimizin 2020-2022 yıllarını kapsayan “Romanlara Yönelik Eylem Planını” baz alarak yapılmış olup bundan sonraki yılları kapsayacak ve yeniden hazırlanacak olan “Romanlara Yönelik Eylem Planında” referans olacaktır.

Özellikle iki günlük çalıştay sonucunda hazırlanmış olan “Çalıştay Sonuç Raporunda” söz konusu çalıştayımızın tüm çıktıları yer almış ve Roman vatandaşlarımız yaşamış oldukları sorunların çözümüne yönelik proje başlıkları geliştirilmiştir. Tüm rapor bir kitap haline getirilmiş ve Ocak 2023 ayında ilgili tüm kurum ve kuruluşlara dağıtım yapılmıştır.

“Konak Roman Çalıştayımızda” eşitlik ilkesi ile yola çıkılmış olup özellikle Roman vatandaşlarımızın eğitim hakkı, çalışma hakkı, barınma hakkı, sağlık hakkı, sosyal hizmet ve yardımlara erişim gibi konular gözönünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir.

“Konak Roman alıştayımız” iki gün sürmüş olup birinci gün üç oturum gerçekleştirilmiştir. Birinci oturumda Roman vatanşlarımızın yaşamış oldukları sorunlar, ikinci oturumda sorunlara yönelik uluslararası yapılmış olan iyi uygulama örnekleri ve üçüncü oturumda ise Konak Belediyemiz başta olmak üzere ulusal düzeyde yapılan çalışmalar anlatılmıştır

Çalıştayın ikinci gününde ise öğlene kadar özellikle istihdam, eğitim ve kültürel yaşam ile ilgili eş zamanlı atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu atölyelere tüm halkımız katılımcı olarak katılmış ve söz almışlardır.

İkinci günün ğlenden sonraki bölümünde ise “alıştay Sonuç Raporu” okunmuş ve sorunlara yönelik hazırlanmış olan proje başlıkları sunulmuştur.

Tüm bu çalışmalara Konak Belediyemiz ile işbirliği sözleşmesi imzalayan sekiz roman STK’sının bir yıl süren çalışmaları sonucunda yapılmıştır. Bu bir yıllık süre içerisinde her ay toplantılar yapılmış ve çalıştayda konuşma yapacak ve katkı sunacak kişiler belirlenmiştir. Aynı zamanda çalıştaya katkı sunacak kurumlarda ziyaret edilmiş ve bu kurumlarında görüş ve nerileri alınarak buna yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Konak Roman alıştayının hazırlık döneminde uluslararası iyi uygulama örneklerinin de yer alması acısından yurtdışı araştırmalarda yapılmış ve bu maksatla çalıştaya katkı sunacak kişiler belirlenmiş ve çalıştaya davet edilmiştir.

Çalıştayda özellikle çalışmaları ve projeleri ile rol model olmuş kişilerinde tespiti yapılarak gerek yüz yüze görüşmelerle ve gerekse telefon ile irtibat kurularak alıştay hakkında bilgiler verilmiş ve çalıştaya davet edilmiştir.

Çalıştaya tüm halkın katılımının sağlanması için ulaşımı kolay bir nokta seçilmiş olup bu maksatla Konak ilçemizin içinde bulunan Tarihi Havagazı Fabrikası’nın konferans salonu seçilerek tüm çalışmalar burada gerçekleştirilmiştir.

Aynı zamanda çalışmaya katkı sunması amacıyla ve yapmış oldukları çalışmaların anlatılması amacıyla Konak ilçemizde bulunan ve roman vatandaşların yoğun yaşadığı 27 mahalle muhtarları ziyaret edilmiş ve çalışmaya davet edilerek bazı otuurlarda yer almaları sağlanmıştır.

Roman vatandaşlarımıza yönelik eylem planı gibi planlar geliştiren ve bu doğrultuda çalışmalar yapan kurum ve kuruluşlarda ziyaret edilerek bu kurumlarında görüşleri alınmış ve bu çalıştayımız sonucunda çıkacak olan raporların ve proje başlakılarının referans olması ile ilgili işbirliği yapılmıştır.

1.8 alıştay Programı

14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan ‘‘Konak Roman alıştayı’’ iki gün sürmüş olup birinci gün üç oturum yapılmış ikinci gün ise atölye çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda ikinci günün ğlenden sonraki süreçte alıştay sonuç raporu ve proje başlıkları okunmuştur.

Bu kapsamda 16 yurtiçi ve yurtdışından konuşmacı katılmıştır. Konuşmacıların 5 tanesi yurtdışından gelmiş olup İspanya, Almanya ve Balkan ülkelerinden katılım sağlamışlardır. Diğer konuşmacıların hepsi yurtiçinde katılmışlardır. Aynı zamanda çalıştaya dört moderatör eşlik etmiştir.

Bu kapsamda 14-15 Aralık 2022 tarihinde iki gün süren çalıştayın izelgesi ve programı aşağıda sunulmuştur.

Tablo: 1-1: 14-15 Aralık 2022 Tarihinde Yapılan “Konak Roman Çalıştayı” Program Çizelgesi

GÜN	PROGRAM	KONULAR	ALT BAŞLIKLAR	MODERATÖR	KONUŞMACI	
1.GÜN	Açılış Konuşmaları					
	1. Oturum	Temel Sorunlar	Eğitim İstihdam Popülasyon Kültürel ve Yaşam Faktörleri (Dil, Tarih, Yaşam Tarzı ve Spor) Makûle Bağlılığı Yoksulluk Ayrımcılık Politikalar	Defne ACAR Avrupa Komisyonu ROMACTED Proje Yetkilisi	Özcan PURÇU CHP İzmir Milletvekili Prof.Dr. Hrant KYUCHKOV Melihmet Çamer DEMİR Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Sosyal Politikalar Sorunlu Sektör Yürütücüsü Elmas ARUS Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı Abdullah CİSTİR İzmir Romalılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı	
	Öğlen Yemeği					
	2. Oturum	İyi Uygulama Örnekleri	Üstlenilmesi Düzeyde İyi Uygulamalar	Elmas ARUS Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı	Cristina MARIAN Roman Girişimcilik Destekleme İstatistik Ofislik ve Görüşme Direktörü Serdija DEMIROVA ABDULOVA Makedonya Cumhuriyeti Romalı Derneği Başkanı Shahin HASANTAHİ Arnavutluk Altın Roman Örgütü Başkanı Raul Perez GONZALEZ Çingene Sekreteryası Vakfı Projeler Koordinatörü Defne ACAR Avrupa Komisyonu ROMACTED Proje Yetkilisi	
	3. Oturum	İyi Uygulama Örnekleri	Üstün Düzeyde İyi Uygulamalar	Yürüm ATEŞ Konak Belediyesi Araştırma ve Geliştirme Müdürü	Doc. Dr. Nurşen GÜNBOĞA Ayhan KÜÇÜKBOYACI Sanatçı, Yazar Ali YANGIR Konak Belediyesi Meclis Üyesi Ematlılarımızın Kültür Akademi Kurumu Derneği Başkanı Ermin KARAMEŞE Roman Gençlik Derneği Başkanı Tolga KÜLEÇ İzmir Kent Dizin Yolculuk Ajansı Derneği Başkanı Hüseyin BEPTEPE Emirahsan Mahalle Müdürü	
	2. GÜN	Atölye Çalışmaları	1. Atölye	Kalkınmada İstihdamın Rolü	Nirce KARAKUŞ	Herkesin açık
			2. Atölye	Kalkınmada Eğitiminin Rolü	Hassan Hüseyin KARABACAK	Herkesin açık
			3. Atölye	Kalkınmada Kültürel Faktörlerin Rolü	Cem FERİHALİKÇİ	Herkesin açık
	Türk Tarihi, Akademisyen ve Yazar İber ORTAYLI'nın Konuşmaları					
	Sonuç Raporunun Okunması					
Kapanış Konuşmaları						

Raporlar: Dr. Ekin AKTAŞ

Pamukkale Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Turizm Bölümü, Bölüm Başkanı Yardımcısı

Raporlar Yardımcıları: Cem Deniz AÇ

Ash ÇETİNKAYA

Filiz DÖRÜMCÜ

Tablo: 1-2 Çalıştay Programı

**KONAK BELEDİYESİ ROMAN ÇALIŞTAYI
ÇALIŞTAY PROGRAMI**

Tarih : 14-15 Aralık 20222

Yer : İzmir Tarihi Havagazı Fabrikası

1.GÜN

09.00-10.00 Kayıt ve Açılış Konuşmaları

10.00-12.00 1.Oturum: Roman Vatandaşların Temel Sorunlar

Alt Başlıklar: Roman Vatandaşların;
Eğitim
İstihdam
Popülasyon
Kültürel ve Yaşam Faktör
(Dil, Tarih, Yaşam Tarzı, Spor) } Sorunları
Madde Bağımlılığı
Yoksulluk
Ayrımcılık
Politikalar

Konuşmacılar:

Özcan PURÇU
CHP İzmir Milletvekili

Prof.Dr. Hristo KYUCHKOV

Mehmet Caner DEMİR
Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Sosyal
Politikalardan Sorumlu Sektör Yöneticisi

Elmas ARUS
Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı

Abdullah CISTIR
İzmir Romanlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma
Derneği Başkanı

12.00-13.00 Öğle Yemeği

13.00-15.00 2.Oturum: Sorunlara Yönelik Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri

Konuşmacılar:

Cristina MARIAN

Roman Girişimcilik Destekleme İnisyatifi Ortaklık ve Görünürlük Direktörü

Sevdija DEMİROVA ABDULOVA

Makedonya Cumhurbaşkanı Danışmanı

Shaqir HASANTARI

Arnavutluk Aktif Roman Örgütü Başkanı

Raul Perez GONZALEZ

Çingene Sekretaryası Vakfı Projeler Koordinatörü

Defne AÇAR

Avrupa Konseyi ROMACTED Proje Yetkilisi

15.00-15.15 Cafe Break

15.15-17.15 3.Oturum: Sorunlara Yönelik Ulusal Düzeyde İyi Uygulama Örnekleri

Konuşmacılar:

Doç.Dr. Nurşen GÜNBOĞA

Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

Ayhan KÜÇÜKBOYACI

Sanatçı

Ali YANGIR

Konak Belediyesi Meclis Üyesi ve Evlatlarımızı Kötü Alışkanlıklardan Koruma Derneği Başkanı

Emin KARAMEŞE

Roman Gençlik Derneği Başkanı

Tolga KÜLEŞ

İzmir Kent Derin Yoksulluk Ağı Derneği Başkanı

Hüseyin HEPTEPE

Emirsultan Mahallesi Muhtarı

2.GÜN

10.00-12.30 Atölye Çalışmaları: Eş Zamanlı Üç Atölye Çalışması

Atölye Başlıklar: Roman Vatandaşların Kalkınmadaki
İstihdamın
Eğitimin
Kültürel Faktörlerin } Rolü

Moderatörler:

Mine KARAKUŞ
Sıfır Ayrımcılık Proje Koordinatörü

Hasan Hüseyin KARABACAK
ROMACTED Programı Konak Kolaylaştırıcısı

Cem PEKBALIKÇI
Roman Gençlik Eğitim Kültür ve Yardımlaşma
Derneği Başkanı

12.30-13.30 Öğle Yemeği

**13.30-14.00 Türk Tarihçi, Akademisyen ve Yazar İlber ORTAYLI'nın
Konuşmaları**

14.00-14.30 Çalıştay Sonuç Raporunun Okunması

14.30-15.00 Kapanış Konuşmaları

II. BÖLÜM (Çalıştay Sonuç Raporu)

2.1 Açılış Konuşmaları

Roman Çalıştayı, Konak Belediyesi tarafından Roman Sivil Toplum Örgütlerinin iş birliği ile 14-15 Aralık 2022 tarihinde İzmir Tarihi Havagazı Fabrikası'nda gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya ulusal ve uluslararası çerçevede kamu, özel ve sivil toplum örgütleri, Roman vatandaşlar yoğun bir katılım göstermiştir.

14 Aralık 2022 tarihinde başlayan Çalıştay Konak Belediye Başkanı Mimar Sayın Abdül BATUR'un açılış konuşmalarıyla başlamıştır.

Konak Belediye Başkanı Mimar Abdül BATUR konuşmasında Konak ilçesinin en fazla Roman nüfusunun bulunduğu ilçelerden biri olduğunu, yaklaşık 70 bin Roman vatandaşının Konak'ta yaşadığını, 2019 yılından bu yana sivil toplum örgütleri ve dernekleri bir çatı altında toplayarak Roman vatandaşların sorunlarının çözümü için çalışmalar yürüttüklerini ifade etmiş, Konak Belediyesi ve Roman derneklerinin bir protokol yaparak bundan sonraki çalışmalar için yol haritası çizdiğini belirtmiştir. Belediye çalışmaları arasında Roman Eylem Planı, Roman Gençlik Merkezi, kreşler gibi uygulamaların yer aldığını, özellikle kadın ve çocukların yaşadığı en büyük problemlerden biri olan eğitim alanında projelerini hayata geçirmeye çalıştıklarını belirten Sayın Abdül BATUR, Roman vatandaşların problemlerinin büyük ve zaman içinde çözülmesinin mümkün olduğunu, problemlerin masaya yatırılarak gerçek Roman dernekleri ve sivil toplum örgütleriyle, yurt dışındaki iyi örneklerin ülkemizde uygulanabilmesi için Roman Çalıştayı'nı düzenlediklerini ifade ederek yapılan protokol çerçevesinde her türlü eylemin yapılması konusunda Konak Belediyesi ve derneklerin bundan sonra da birlikte çalışmaya devam edeceklerini söylemiştir.

Avrupa Konseyi tarafından "En Roman Dostu Belediye Başkanı" ve "Roman Entegrasyon" ödülünü aldıklarını da ifade etmiştir. Batur, bu Çalıştay ile Roman Eylem Planının tartışılmasında Avrupa ve yurt dışından katılımcıların katkılarının önem

taşıdığını, Çalıştay raporunun bir izleme raporuna dönüşmesini istediklerini, gelecekteki Roman eylem planlarının yol haritası olacağını, hedeflerinin eğitimde, istihdamda, sağlıkta, sosyal yaşamda ve kentsel dönüşümde Roman vatandaşların eşit yurttaşlık hakkından yararlanması olduğunu belirterek sözlerini sonlandırmıştır.

Konak Belediye Başkanı Mimar Sayın Abdül BATUR'un konuşmasının ardından Cumhuriyet Halk Partisi İzmir Milletvekili Sayın Özcan PURÇU açılış konuşmasını gerçekleştirmiştir. PURÇU konuşmasında, sorunların konuşarak halledilmesi gerektiğini, bugüne kadar yeterince konuşulmadığı için Roman vatandaşların sorunlarının büyüdüğünü ve toplumu, şehri ve ülkeyi etkilemeye başladığını belirtmiştir.

Romanların dünyanın en değerli müzisyenlerini yetiştiren, sanata en yatkın, barışçıl, hoşgörülü, doğaya en yakın toplumlarından biri olduğunu, Roman mahallelerinde yaşayan dünyaca ünlü müzisyenler bulunduğunu ifade eden PURÇU, bu değerlerin dünyaya aktarılamadığını, Türkiye'de Roman değerlerinin ölmekte olduğunu söylemiştir.İspanya'da Çıgan müziğinin, İspanyol dansının en büyük temsilcilerinin Roman olduğunu, Rusya tiyatro tarihinde ve camiasında Romanların çok önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmiştir. Hükümetin 2016 yılında hazırlanmış bir eylem planı olduğunu ancak sahada değişimin gerçekleşmediğini belirtmiş, Konak Belediyesi'nin engelsiz yaşam köyü, kültür merkezi, kreşler ile ülke çapında yapılmayanı Konak'ta yaptığını ifade ederek teşekkür etmiştir.

2.2 Oturumlar

14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan Çalıştay'ın birinci gününde üç oturum gerçekleştirilmiştir.

2.2.1. Birinci Oturum

Roman Çalıştay'ının "Roman Vatandaşların Temel Sorunları" başlıklı birinci oturumunda Roman vatandaşların eğitim, istihdam, popülasyon, dil, tarih, yaşam tarzı ve

spor gibi kültürel ve yaşam faktörleri, madde bağımlılığı, yoksulluk, ayrımcılık ve politikalar bakımından sorunları incelenmiştir.

Oturuma CHP İzmir Milletvekili Sayın Özcan PURÇU, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Sosyal Politikalardan Sorumlu Sektör Yöneticisi Sayın Mehmet Caner DEMİR, Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı Sayın Elmas ARUS, İzmir Romanlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Sayın Abdullah CİSTİR konuşmacı olarak katılmıştır. Oturumun moderatörlüğünü Avrupa Konseyi ROMACTED Proje Yetkilisi Sayın Defne AÇAR yapmıştır.

CHP İzmir Milletvekili Sayın Özcan PURÇU konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- Roman olmak ve Roman olarak yaşamak çok zordur. En büyük sorun ayrımcılıktır, önyargıdır.
- Ayrımcılık ve ötekileştirmeden dolayı Roman toplumu dış dünyaya kendini kapatmakta ve kendi içinde yaşamaya başlamaktadır. Bu da bu toplumu gelişimden mahrum bırakmaktadır.
- Çocukların gittiği okullarda ayrımcılık yapılmaktadır. Var olan okullarda yapısal sorunlar bulunmakta, okullar öğretmenlerin geçiş bölgesi, cezalandırma alanı olarak görülmektedir.
- Okullarda devamsızlık yapan öğrenciler takip edilmemekte, erken evlilik izlenmemektedir.
- Roman nüfusunun binde 4'ü üniversite mezunu, yüzde 3'ü lise mezunu iken yüzde 40'ı ilkokul terk veya okula hiç gitmemiştir.

• Eğitimsizlik, işsizlik, mesleki bilgi yetersizliği Roman toplumunu dış dünyadan koparmakta bu durum suç oranlarını artırmaktadır. Devletin ise bunu polisiye önlemlerle çözmesi mümkün değildir.

• Romanların eğitimde, barınmada, istihdamda çok büyük sorunları vardır.

• Roman çocuklar hayal kuramamaktadır. Olumlu rol modeller olmadığı gibi, hem dışarıya hem de Roman toplumunun kendisine karşı mücadele verilmesi gerekmektedir.

• Romanlar Osmanlıdan Cumhuriyete geçişte önemli katkılar sağlamış, paylaşımcı bir toplum oldukları gibi İzmir'in en eski mahallelerinde yaşamaktadır ve hem İzmir'e hem de ülkeye kültürel anlamda önemli katkılar sunmuşlardır.

• Romanların yaşam alanları genişlemediği için nüfus giderek artmakta ve bu yaşam alanları Romanların yaşam koşullarını kötüleştirmekte, kadınlar, çocuklar hastalanmaktadır. Roman vatandaşlar için hükümetin, yerel yönetimlerin kurum/-kuruluşların yeni alan planlamaları yapması gerekmektedir.

• Türkiye'de en kalabalık Roman nüfusuna sahip ilçelerinden birisi olan Konak'ta bu konularda mücadele verilmektedir. Konak Belediyesi'nin hayata geçirdiği Roman Kültür Merkezi, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin barınma sorunu için hayata geçirmeye hazırlandığı kentsel dönüşüm projesi önemli çalışmalaradır.

• Vatan, millet ve Atatürk sevdalısı milliyetçi bir toplum olan Romanların kültürü zayıflamaktadır, bu kültürü yaşatmak bizlerin elindedir.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Sosyal Politikalardan Sorumlu Sektör Yöneticisi Mehmet Sayın Caner DEMİR konuşmasında Şu noktaları vurgulamıştır:

- 2009 yılında İstanbul'da büyük bir Roman buluşması yapıldı. Oradaki enerji ve umut unutulmazdı ve toplum için bir kırılma anıydı.

- Romanların ekonomik koşulları, eğitimi ne kadar iyiye giderse toplumu da o kadar çözüme götürecektir. Çünkü bu meseleler toplumun tamamını ilgilendiren meselelerdir. Roman toplumu izole bir şekilde düşünülerek çözüm üretmek mümkün değildir. Toplumun bir kesimini belli konularda geride bırakmak, dünyadaki her toplum için bir lükstür. Her bireyin enerjisine, katkısına, yaratıcılığına ve üretimine ihtiyaç vardır.

- Toplumun iyiye gittiği dönemlerde Romanların da koşullarının iyileŐtiđi görülmektedir. İspanya buna örnek verilebilir. Avrupa'da Romanlar ile ilgili ilk politikalar 1980'lerde İspanya'da yapılmaya başlanmıŐtır. Demokratikleşmeye geçiş ile birlikte İspanya'da ilerleme, ekonomik gelişme hangi dönemlerde iyi gitti ise Romanlar için de işler bu dönemlerde iyiye gitmiŐtır.

- Türkiye'de Avrupa Birliği üyelik süreci, sivil toplumun yaygınlaşması, ekonominin gelişmesi Roman toplumuna da katkı sağlamıŐtır.

- Roman meselesini insan hakları meselesi, ekonomik ve sosyal haklar meselesi olarak görmek gerekmektedir.

- AB 2011 yılında üye ve aday ülkelerin Romanlar ile ilgili çerçeve stratejiler belirlemesi konusunda bir karar almıştır. Bu stratejilerin 4 ayağı vardır. Bunlar; eğitim, istihdam, sağlık ve barınmadır. Türkiye 2016 yılında bu stratejiyi yayınlamıŐ ve yürürlüğe girmiŐtır.

- 2020 yılında AB bu alanda yeni bir döneme girmiŐtır. Bu stratejiler 2020 yılında AB tarafından ölçümlenmiŐ ve başarı düzeyleri deđerlendirilmiŐtır. Bu

değerlendirme sonunda Romanlara özel bir strateji yürütmenin başarılı sonuçlar verdiği görülmüş ve 2030 yılına kadar devam etme kararı alınmıştır.

- AB tarafından yapılan değerlendirmede eğitim ve sağlık alanında önemli ilerlemeler gerçekleştirildiği ancak istihdam konusunda yeterli gelişimin sağlanamadığı görülmüştür. Eğitim ve sağlık, kamunun sunduğu hizmetler olduğu için erişim olanakları yaratılarak ilerleme sağlamak mümkün olmuştur. Ancak istihdam toplumun genelinin dahil olduğu bir alan olduğu ve önyargılar aşamadığı için istenen gelişme sağlanamamıştır. Bu nedenle istihdam konusunda çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu sebeple AB'nin 2030 Roman stratejisinin en önemli önlemi, ayrımcılıkla mücadeledir.

- İspanya ayrımcılıkla mücadele konusunda iyi bir örnektir. Ülkede Eşitlik Kurumu bulunmakta, ayrımcılığa uğradığını düşünen vatandaşlar başvurmaktadır. Türkiye'deki Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu da bu kuruma benzerlik göstermektedir. Ayrıca İspanya'da ombudsmanlık, kamunun yaptığı iş ve eylemlere yönelik şikayetlerin iletilebildiği bir kurum olarak işlemektedir. Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumu olarak geçmekte, her alanda şikayetler değerlendirilip takip edilmektedir. Bu kurumların güçlenmesi, Romanlar ve toplumun geneli için fayda sağlayacaktır.

- Roman ve sorun kelimesini yan yana kullandıkça Roman olmayanların aklında olumsuz bir algı oluşmaktadır. Bu nedenle daha yapıcı kelimeler kullanılmalı, farkındalık yaratma ve algı yönetme konusunda çalışmalar yürütülmelidir.

- Veri toplama ve verilere dayalı stratejiler geliştirmek çok önemlidir. Türkiye'de Aile ve Sosyal Hizmetler tarafından 2017'de bir araştırma yapılmış ve araştırma sonuçları Roman kadınların yüzde 50'sinin ilkokulu bitirmediğini göstermiştir. Son yıllarda yaş grubu düştükçe eğitim oranı artmaktadır. Ancak güncel araştırmaların yürütülmesi, araştırma bulgularına bakarak tespitlerin yapılması ve hangi alanlarda gelişmelerin olduğu, hangilerinde ilerleme sağlanamadığına yönelik politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

• Avrupa örneği çerçevesinde Türkiye'ye özgü bir modelin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bir kazan – kazan meselesidir. Romanlar kazanırsa toplum kazanır.

Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı Sayın Elmas ARUS konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

• Bin yıldan fazla bir süredir bu topraklarda yaşayan Romanlar, zengin kültür birikimleri, kültürel farklılıkları, ekonomik alana özgün katılımlarıyla ülkemizin ekonomik ve sosyal yaşamının her alanında aktif olarak yer almalarına rağmen, toplumsal alanda adeta görülmez durumdadır. Önyargılardan beslenen ayrımcılık ve buna dayalı sosyo-ekonomik dışlanma toplumun karşı karşıya olduğu temel problemler arasında. İstihdam, barınma, eğitim, sağlık gibi yıllardır çözüm bekleyen sorunlar, Romanlarla nüfusun geri kalanı arasında adeta aşılmaz bir duvar örüyor.

• Özellikle pandeminin yol açtığı kriz koşulları, bu duvarı daha da alımsız hale getirdi. Böylesine kriz dönemlerinde Romanların toplumsal olarak içerilmesi, temel ihtiyaçlara erişimleri ve böylece insan onuruna yakışır bir şekilde yaşama haklarının koruma altına alınması için daha fazla çaba gerektiğine bir kez daha ikna olduk.

• Gerek pandeminin geride bıraktığı hasarların telafisi gerek ekonomik krizin ağırlaştırdığı sorunların aşılması için birlikte hareket etmenin, ortak ve kapsayıcı çözümler üretmenin hayati önem taşıdığına kaniyiz.

• En az toplumsal dayanışma kadar gerekli olan bir diğer adım da ulusal ve yerel düzeyde Romanlar ve Romanlar gibi yaşayan grupların sorunlarına yönelik politikalar geliştirilmesi; bu politikaların eyleme dönüştürülmesi ve etkin bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli kaynakların oluşturulması... Romanlarla nüfusun geri kalanı arasındaki mesafenin kapanması çabalarının temelini ise, bireylerin haklarına tam olarak erişebilmesinin sağlanması ve özellikle eğitim ve istihdam politikaları oluşturuyor.

- Konumu, statüsü, ekonomik koşulları ne kadar değişirse değişsin ne kadar değerli işler yapılırsa yapılsın Çingenelik, Romanlık algısı kalkmamaktadır.

- 2009'da gerçekleşen Roman Çalıştayı ve 2010'da başlayan Roman açılımı toplumu umutlandırmıştı. Vaatler ve hedefler ortaya konmuştu. Ancak hedefler çok büyüktü ve bu hedeflere ulaşabilmek için irade gerekiyordu. Roman sivil toplum örgütleri bu iradeyi 2009'dan 2014'e kadar beklemişlerdir. Temel haklara erişim ile ilgili Roman sivil toplum örgütleri Bakanlıklarla görüşmeler yoluyla sorunlarını dile getirmiş ve çözümü beklemişlerdir. 2016 yılında eylem planı ortaya çıkmıştır. Bağlayıcı bir belge olması bakımından bu eylem planı değerliydi. Ancak eksiklikleri vardı. Kadını görmeyen, bölgesel yaklaşımı olmayan ve yerele sorumluluk vermeyen bir belgeydi. Çözümler ise yerelden başlamaktadır. Merkezde yapılan strateji eylem planları yerelleştirilmelidir.

- 2009 yılında başlayan Roman Çalıştayı ile başlayan Romanların içerilmesi sürecindeki son ulusal politika belgesi olan Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi (2016-2021) II. Aşama Eylem Planının (2019-2021) net önlemlerle hayata geçirilmesi gerekiyor. Ayrıca, Avrupa Birliği adaylık sürecimizle de paralel olarak, 2020-2030 yılları arasındaki politikaları yönlendirecek olan Avrupa Roman Eşitlik, Sosyal İçerme ve Katılım Strateji Çerçevesi ile de uyumlu, yeni dönem için, yeterli bütçe tahsis olan güçlü bir ulusal strateji belgesinin katılımcı ve kapsayıcı bir şekilde hazırlanması önem arz ediyor. Belgenin istihdam, barınma, eğitim, sağlık alanındaki sorunlara çözümlerinin yanı sıra, çocukların, kadınların, gençlerin ve yaşlıların sorunlarını da ayrı ayrı ele alması ve özellikle kadın ve gençlerin bakış açılarını içermesi önemli.

- Pandemi sonrası yoksunluk ve yoksulluk artmıştır, yoksulluk çemberi genişlemiş, Romanların yoksulluğu daha görünmez olmuştur. Bu nedenle yoksulluk ile ilgili politikalar üretilirken Romanların yoksunluğu gözden kaçırılmamalıdır. Eğitim oranlarının artırılması, Romanların yoksunluğunun ortadan kaldırılması ve yoksullukla mücadele için güçlendirilmeleri gerekmektedir.

- Enerji yoksulluğu, iklim krizi, 2030'a kadar beklenen gıda yoksulluğundan en çok etkilenecek grup Romanlar olacaktır. Edirne Belediyesi'nin Romanların enerji yoksunluğunun azaltılması için evlerin tamirata projesi iyi bir örnektir.

● Bütün bu sorunları çözmek için strateji belgesi kadar kurumsal irade ve bu iradeyi harekete geçirecek bütçe gereklidir. Bütçesiz eylem planlarının yerelde bir karşılığı olmayacaktır.

● Roman STK'ları strateji belgelerinin ve sorunların izlenmesinden ve katkı konulmasından sorumludur.

● Kamu kurumları eşitliğin ve adaletin sağlanmasından sorumludur.

● Romanlar kazanırsa toplumsal suçlar, kutuplaşmalar, okul sorunları ve iş alanındaki sorunlar yaşanmayacak ve toplumun her kesimi kazanacaktır. Bu nedenle hepimizin bu hedeflerde sorumluluğu vardır.

● Hükümet ve merkezi idare, yerel yönetimlerin yetkilileri, kamu hizmeti sağlayan kurum yöneticileri ve siyasi partiler başta olmak üzere, ilgili tüm yetkililere şu talepleri iletiyoruz

● Romanlara yönelik nefret söylemleri, sosyal dışlama ve ayrımcı tutumların önlenmesine ilişkin yasal mevzuat oluşturulması ve bu tür vakaların önlenmesine yönelik var olan yasal yaptırımların uygulanması,

● Eğitimden istihdama, sağlıktan barınmaya ve önyargılarla mücadeleye kadar yaşamın tüm alanları kapsayan Romanlara yönelik gerçekçi ve bütüncül toplumsal içerme politikalarının ve stratejiler geliştirilmesi; bunların eylem planları ve önlemlerle, gerekli bütçenin de ayırarak hızla uygulamaya koyulması

● Pandeminin yol açtığı sorunlardan en ağır şekilde etkilenen Romanlara yönelik sosyo-ekonomik destek paketlerinin oluşturulması

- Başta eğitim, politika ve medya alanlarında olmak üzere, Romanlara ilişkin resmi anlatı ve söylemlerin, demokratik toplum, insan haklarına saygı ve hukukun üstünlüğü ilkeleri kapsamında ve bu ilkeleri güçlendirecek şekilde pozitif bir çerçevede yansıtılması

- Romanlara ilişkin her türlü destek programı, politika, strateji ve eylem planının hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinde Romanların katılımının sağlanması ve görüşünün alınması

- Ülkemizin kültürünün bir parçası olan Roman kültürü konusunda farkındalığın ve görünürlüğün artırılması.

İzmir Romanlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Sayın Abdullah CİSTİR konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- Romanlar en dezavantajlı gruptur.

- Bu durum sosyolojik bir vaka olarak tanımlanmalıdır, sosyolojik bir bakış açısı gereklidir.

- Sosyal içermeci yaklaşımlar gereklidir. Sosyal içirme, kendini eşit hissetmeyen topluluklar için eşit hissedene kadar alınan önlemlere denir.

- İrade tarafından Roman mahallelerinde sorunlar tavşan adımlarla çözülmekte, ancak fil adımlarla büyümektedir. Türkiye’de sosyal yardıma indirgenen bir politika vardır ve bu politikasızlık demektir. Bütüncül bir yaklaşım gerekmektedir. Algıda bütünlük, irade ve bütçeleme gereklidir.

- Eğitimin barınma ve istihdam ile ilişkisi vardır. Eğitim alınmadığında istihdamın önu kapanmakta ve çocuklar için erken evliliğin önu açılmaktadır. Bu nedenle çocukla birlikte annenin de geliştirilmesi, rehber velilerin üretilmesi ve pozitif ayrımcılık yapılması gerekmektedir. Bunu yaparken yerindelik ilkesi ve yerellik benimsenmelidir

- Hedeflerin ortaya çıkabilmesi için Romanlara yönelik planların takvimi oluşturulmalıdır.

- Romanlarda terkedilmişliğin, örselenmişliğin rahatlığı vardır ve toplum bunun farkında değildir. Romanların da bu öğrenilmiş rahatlıktan çıkması, Roman toplumunun önüne hedeflerin konması gerekmektedir.

- Romanlar ile otoritelerin güven inşa etmesi gerekmektedir.

- Pandemi ile kötüleşen duruma yönelik sosyologların, sosyal hizmet uzmanlarının, bürokratların, yöneticilerin, siyasi otoritelerin, bilim insanlarının daha faal olması, veri toplanarak temelden başlanması gerekmektedir. Sivil toplum örgütlerinin de bu sürece dahil olması çok önemlidir.

- Tüm toplumsal birimlerin “sizin için ne yapabiliriz” ve “birlikte ne yapabiliriz” ekseninde Roman toplumu ile bağ kurması gerekmektedir.

- Roman mahalleleri ile kontakınız vardır ancak derinliğiniz yoktur.

2.2.2. İkinci Oturum

Roman Çalıştayı'nın “Sorunlara Yönelik Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri” başlıklı ikinci oturumunda uluslararası iyi uygulama örnekleri incelenmiş ve tartışılmıştır. Oturuma Prof. Dr. Sayın Hristo KYUCHKOV, Roman Girişimcilik Destekleme İnisyatifi Ortaklık ve Görünürlük Direktörü Sayın Cristina MARIAN, Makedonya Cumhurbaşkanı Danışmanı Sayın Sevdija DEMIRKOVA ABDULOVA, Arnavutluk Aktif Roman Örgütü Başkanı Sayın Shaqir HASANTARI, Çingene Sekreteryası Vakfı Projeler Koordinatörü Sayın Paul Perez GONZALEZ, Avrupa Konseyi ROMACTED Proje Yetkilisi Sayın Defne AÇAR konuşma yapmıştır. Oturumun moderatörlüğünü Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı Sayın Elmas ARUS yapmıştır.

Prof. Dr. Sayın Hristo KYUCHKOV konuşmasına Bulgaristan’da büyüdüğünü ve anadilini konuştuğunda okulda öğretmenleri tarafından ayrımcılığa maruz kaldığını anlatarak başlamıştır. Çingene/Roman olmanın suç olduğu bu dönemde Roman toplumunun tembelle ve hırsız olarak nitelendirildiğini ifade etmiştir.

Üniversite için Stockholm’e gittiğinde ise pek çok kitabın Roman diline çevrildiğini gördüğünü ve bunun kendisini heyecanlandırması ile Bulgaristan’da Romanca konuşan genç insanlara yönelik eğitimler verdiklerini, bu gençlerin de okullarda görev aldığını anlatmıştır.

Yıllarca gençlere yönelik bu çalışmalarını yürüttüğünü belirten Kyuchkov, Bulgaristan’da 20 bin genç Romanın, Avrupa’nın diğer ülkelerinde ve çeşitli vakıf ve derneklerde çalışan Romanların kendi dillerinden utanmadıklarını, 70’lerde, 80’lerdeki Roman algısına sahip olmadıklarını söylemiştir. İki önemli tarihçi Prof. Dr. İlber Ortaylı ve Prof. Dr. Emine Dengeç ile çalıştığını, çocukların eğitimi ve Roman dili üzerine araştırma yaptıklarını, Dünyada Türkçe ve Romancayı aynı anda bilen dil bilimciler olmadığını ifade etmiştir.

İnsanların doğdukları yeri seçemeyeceklerini, bu insanlara başka bir görüş ve duygu verilmesi, bunun da çocuklardan başlaması gerektiğini, çocukların anadillerini bilmesi gerektiğini söylemiştir. Bir çocuk için okulun iki şey olması gerektiğini, bunların da pencere ve ayna olduğunu ifade etmiştir. Pencere olmasının dünya ile ilgili bilgilerin aktarılması; ayna olmasının ise okula geldiğinde kendi kültürünü, tarihini öğrenmesi ve kendinden utanmaması anlamına geldiğini söylemiştir.

Roman Girişimcilik Destekleme İnisyatifi Ortaklık ve Görünürlük Direktörü Sayın Cristina MARIAN konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- Roman toplumunun başarılı olması, büyümesi, haklarını alması için sermaye, ekonomik güçlenme büyük önem taşımaktadır.

● Roman Ekonomik Kalkınma Girişimi ile girişimcilik ile ilgili özel programlar hazırlanmaktadır. Bu şekilde kayıt dışı çalışmanın yaygın olduğu Roman girişimcilerin kayıt altına alınmaları için iş planlama, pazarlama gibi alanlarda destek verilmekte iş geliştirme hizmetleri sağlanmakta ve finansal kaynaklara erişim konusunda yönlendirme yapılmaktadır. Mikro finans yatırım aracı olan REDI Fonu ile Roman girişimciler desteklenmektedir. Bu girişim ile son 5 yılda 2500 Roman girişimciye teknik destek verilmiş, 20 bin iş yaratılmıştır.

● REDI İş Kulüpleri ile başarılı ve orta kademe Roman girişimciler arasında ortaklıklar yapılması sağlanmakta, girişimcilerin Avrupa Birliği ve büyükelçiliklerle ilişkileri kurulmaktadır.

● Pandemi sonrası ortaya çıkan işletme kaygılarını ortadan kaldırmak için dijital güçlendirme programı başlatılmış, çevrimiçi ortamda eğitimler düzenlenmiştir. Uzaktan çalışan girişimciler belirlenmiş sisteme dahil edilmiştir.

● REDI Geri Dönüşüm Programı ile atık toplayan Romanlara ekipman desteği sağlanmış, 400'den fazla bina ile iş birliği yapılmıştır.

● REDI projesi ve hükümetlerin siyasi iradesinin harekete geçirilmesi ile Romanların koşulları değişmektedir.

● Romanların genç nüfus yoğunluğu ve sahip olduğu insan sermayesi ekonomik büyümeye ve sosyal kalkınmaya önemli katkı sağlayacaktır.

Makedonya Cumhurbaşkanı Danışmanı Sayın Sevdija DEMIRKOVA ABDULOVA konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

● Makedonya'da Roman kadınlar ile ilgili çalışmalarına 30 yıl önce başlamıştır.

● Roman kadınların iyi bir işe sahip olması, ilerlemeye, Romanların güçlenmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır.

- Başlangıçta kadınları evden çıkarmak zordur. Kadınların evde çalışması isteniyordur. Bu nedenle kadınlara yönelik toplantılar, annelerle görüşmeler yapılmış ve eğitimin önemi anlatılmıştır.

- Roman Kùltürü ve Medya Merkezi kapsamında özel danışmanlık verilmekte, genç kuşaklara yönelik çalışmalar yürütölmektedir. Çocuk kitapları, çocuk dizileri hazırlanmıştır. Roman mahallelerinde sadece Roman dili konuşulduğu, Makedonca bilinmediği ve bu nedenle sınavlarda başarı düşük olduğu için Romanca ve Makedonca kitaplar hazırlanmıştır.

- Roman dilindeki kitapların diğer dillere de çevrilmesi gerekmektedir.
- Daha çok çalışmak ve kapasiteyi artırmak gerekmektedir.
- Roman kadınların her ÷lkede güçlenmesi gerekmektedir.

Arnavutluk Aktif Roman Örgütü Başkanı Sayın Shaqir HASANTARI konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- Hükümet düzeyinde başarılı olmak önemlidir. Ancak bu gerçekleşmemektedir. Bu doğrultuda iki kampanya başlatılmıştır.

- Bu kampanyalar: a) Roman Kadınların Batı Balkan ve Türkiye'deki Durumlarının İyileştirilmesi b) Sivil Toplumunu Güçlendirme Girişimidir.

- Yerel idareleri güçlendirmek için Roman Dostu Belediye Başkanı projesi başlatılmıştır. Öncesinde belediyeler seçim kaygıları nedeniyle Romanlar ile ilgili çalışmak istemiyordu. Bu değişmeye başlamıştır.

- Bu ödöl için insanların hayatlarındaki iyileşmelerin devam etmesi, süreklilik sağlanması gerekmektedir.

- Tam katılımın sağlanması, karar alma süreçlerine Romanların da katılması, yetkililerin herkesin hayat kalitesini yükseltmek için ahlaki sorumluluğu alması gerekmektedir.

- Yerel yönetimlerin bu konu ile ilgilenmeye başlaması ile insanların hayatlarını nasıl değiştirebilecekleri ortaya çıkacaktır.

- Ülkelerdeki anlamlı değişimler sivil toplum aracılığı ile gerçekleşmiştir. Fırsatlardan yararlanılmalı, birden fazla krizi aynı anda yönetmeye alışılmalı, yetkililer sorumlu tutulmalıdır.

- Roman kapsayıcılığı sözde kalmamalı, hayata geçirilmelidir.

Çingene Sekreteryası Vakfı Projeler Koordinatörü Sayın Paul Perez GONZALEZ konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- İspanya’da Romanlar etnik azınlık olarak bulunmaktadır. 750 bin Roman olduğu tahmin edilmektedir.

- İspanya’da güçlü bir sosyal değişim yaşanmış olsa da Romanlar olumsuz bir sosyal imaj, sosyal ret ve ayrımcılıkla karşılaşmaktadır.

- İspanya’da Covid öncesi dönemde Romanların yüzde 66’sı 30 yaş altındadır, ekonomik olarak kırılgandır, eğitim seviyesi düşüktür. İşsizlik oranları ve yoksulluk oranı yüksektir.

- Roman kadınlar Roman erkeklerden ve Roman olmayan kadınlardan daha kötü durumdadır.

- Çingene Sekreteryası Vakfı (FSG), İspanya’nın büyük örgütlerinden biridir. İstihdam, eğitim, sağlık ve barınma alanlarında sosyal eşitsizliği azaltmak amaçlanmaktadır. Her yıl ayrımcılık raporu yayınlanmaktadır, hukuki süreçler takip edilmektedir, farkındalık çalışmaları yapılmaktadır, Romanların seslerini topluma

duyurulmasını, politik gündeme de erişmesini sağlayan çalışmalar yapılmaktadır. Kültürlerarası çalışmalar benimsenmektedir. Yılda 20 bin kişi ile çalışılmakta, sosyal içerme konusunda zorluklarla karşılaşan kadınlar ve çocuklar özelinde projeler yürütülmekte, Roman öğrencilerle zorunlu eğitimi bitirmeleri, eşitlik ve ayrımcılık üzerine çalışılmaktadır.

- ACCEDER projesi bir istihdam projesidir. 2000 yılından beri yürütülmektedir. Doğrudan müdahale ve şirketlerle müdahale olmak üzere iki ana kolda çalışmalar yapılmaktadır.

- Doğrudan müdahale edilerek katılımcıların şirketlerle iletişime geçmeleri sağlanmakta, iş aramada destek verilmekte, iş alanları takip edilmekte, mesleki eğitim kursları düzenlenmektedir.

- 2013 itibariyle yaparak öğrenme girişimi oluşturulmuştur. 2016'dan beri eğitim düzeyini iyileştirmek için temel ve dijital beceriler ile ilgili eğitimler düzenlenmiş, serbest eğitim yolları oluşturulmuştur.

- 2020 yılında programın etkilerini değerlendirmek için bir çalışma yapılmıştır.

- Doğru koşullarda hazırlandığında ve finansman sağlandığında uzun vadeli bir program işe yararmaktadır.

- Yenilikçi, fark yaratan projeler ile Avrupa Sosyal Fonu önemli rol oynamaktadır.

- Romanların dijital alanda da var olması gerekmektedir.

- Sürekli kriz yaşanan dünyaya ayak uydurulmalıdır.

Avrupa Konseyi ROMACTED Proje Yetkilisi Sayın Defne AÇAR konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- ROMACTED bölgesel bir programdır. 2004 yılından beri Türkiye’de faaldir. 11 pilot belediye ile çalışılmaktadır.
- Roman halkı, hedef kitesidir. Roman halkının yerel yönetimlerle iş birliğinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.
- Ayrımcılıkla mücadele kapsamında dışlanmış toplumu tekrar yerel yönetimlerle bir araya getirip toplumun aktif siyasete katılımını sağlamak amaçlanmaktadır.
- Bunun için 11 belediyede yereldeki sivil toplum örgütü temsilcileri ile onların ihtiyaçlarını analiz edip belediye ile kurumsal çalışmalar yürütüp ortak bir ihtiyaç analizi yapılmaktadır.
- İlgili belediyeler yerel sivil toplum örgütlerinin içine dahil edilip küçük hibelerle desteklenmektedir.
- Bu noktada belediyelerle iş birliği çok önemlidir.

2.2.3. Üçüncü Oturum

Roman Çalıştayının “Sorunlara Yönelik Ulusal Düzeyde İyi Uygulama Örnekleri” başlıklı üçüncü oturumunda ulusal düzlemde Roman vatandaşlara yönelik yürütülen iyi uygulama örnekleri incelenmiş ve tartışılmıştır. Emirsultan Mahallesi Muhtarı Sayın Hüseyin HEPTPEPE, Marmara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Nurşen GÜNBOĞA, Sanatçı Sayın Ayhan KÜÇÜKBOYACI, Konak Belediyesi Meclis Üyesi ve Evlatlarımızı Kötü Alışkanlıklardan Koruma Derneği Başkanı Sayın Ali YANGIR, Roman Gençlik Eğitim ve Kalkınma Derneği Başkanı Sayın Emin KARAMEŞE, İzmir Kent Derin Yoksulluk Ağı Derneği Başkanı Sayın Tolga KÜLEŞ konuşma yapmıştır.

Oturumun moderatörlüğünü yapan **Konak Belediyesi AR-GE Müdürü Sayın Turan ATEŞ** Konak Belediyesi'nden iyi uygulama örneklerini paylaşmış ve şu noktaları vurgulamıştır:

- 8 sivil toplum örgütü ile iş birliği protokolü yapılmıştır. Tüm Roman derneklerine Konak Belediyesi'nin kapısı açıktır.
- Protokollerde ortak proje konularını belirlemek önemlidir ve Roman sorunlarını tespit etmek ve proje geliştirmek amaçlanmaktadır.
- Her ay Roman sivil toplum örgütleriyle toplantılar yapılmakta, çalışmalar yürütülmektedir.
- Ulusal/uluslararası hibe programları da baz alınmaktadır. Sivil toplum örgütleriyle 16 proje yazılmıştır.
- Roman vatandaşların sorunları dahil kadın, istihdam, çocuk, eğitim gibi pek çok konuda proje hazırlanmaktadır.
- ROMACTED bunlardan biridir. Bu projedeki 11 belediyeden biri Konak Belediyesi'dir.
- Roman Kültür Merkezi kurulmuştur.
- 14 Semt Merkezi vardır. Zeytinlik Semt Merkezi Roman vatandaşlara hizmet vermektedir. Eğitimden istihdama çeşitli konularda eğitimler verilmektedir.
- Papaz Okulu'nun kamulaştırılması süreci devam etmektedir. Bu yapı Roman Eğitim Merkezi olarak topluma kazandırılacaktır.
- Engelsiz Yaşam Merkezi kapsamında yer alan 3 kreş Roman çocuklarının hizmetindedir.

• Diğer kamu kurum/kuruluşları ile iş birliği yapılmaktadır. İzmir Valiliği ile protokol imzalanmış “Dünümüzle Yarınımızla Bu Hayatta Birlikteyiz” projesi yürütülmektedir.

• Gençlik Destek Merkezi aracılığı ile madde bağımlılığına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

• 8 Nisan Dünya Romanlar Günü kutlanmıştır, kutlanmaya devam edecektir.

• Dünya Romanlar Soykırımını Anma Günü yapılacaktır.

• Roman Müzesi kurulacaktır. Roman kültürünün işlendiği bu müze Türkiye'de ilk, dünyada yapı bakımından en kapsamlı müze olacaktır.

• En Roman Dostu Belediye Başkanı Ödülü ve Roman Entegrasyon Ödülü alınmıştır. Bu ödüller yapılan çalışmalar sonunda verilmiştir.

Emirsultan Mahallesi Muhtarı Sayın Hüseyin HEPTETE ise 2019 yılında göreve geldiği günden beri pek çok deneyim elde ettiğini, ülkenin dezavantajlı yansımalarının ilk bu mahallelerde görüldüğünü ifade etmiş, madde bağımlılığının hat safhada olduğunu, bu sebeple metruk binaların yağmalanma sorunlarının ortaya çıktığını söylemiştir. 2019'da göreve başladığında 29 metruk bina bulunduğunu bu rakamın bugün 60 olduğunu belirtmiştir. Evsiz kalan Roman ailelerin, kendi ailelerinden kalan bu binalarda yaşamak istediklerini ifade etmiştir. Roman vatandaşların sağlıksız ve insanlık dışı yaşam koşullarını videolar aracılığı ile aktaran Heptepe Romanların temsiliyeti konusunda merkezde ve yerelde çalışmalar yürütülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Marmara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sayın Nurşen GÜNBOĞA konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

• Merkez ve yerelde Romanlara yönelik yaklaşımlar değişmektedir

- 1923 mübadelesi ile gelen Romanlar Türkiye’de kabul görmüştür. Romanların belirli bir siyaset, milliyet ve proje ile özdeşleştirilmemeleri, yüz yıllardır Balkanlarda yaşayan Osmanlı’nın bir tebaası olmaları bu kabulü kolaylaştırmıştır.

- 1926 İskân Kanunu ile yurttaşlığa kabullerinde sınırlamalar getirilmiş, 1934’te göçebelerin alınması sınırlandırılmış, yerleşik ve üretken olanlar kabul edilmiştir.

- 1923 mübadelesi ile gelen Romanların yüzde 90’ı yerleşik ve üretken, yüzde 80’i köylü, tütün, pamuk işçileri veya tütün üreticileridir. Kentlerde yaşayanlar ise zanaatkardır. Selanik, Drama, Serez gibi bölgelerden gelmişler, Rumların terk ettiği yerlere yerleştirilmişlerdir. Bu doğrultuda yerleşim sürecinde bir ayrımcılık yapılmadığı gözlemlenmektedir.

- Ayrımcılık, Romanların yerleştikleri bölgelerdeki yerli toplumlar tarafından yapılmıştır.

- Bu baskıya maruz kalmak Romanları göç eder hale getirmiş, kendi yakınlarının yanına yerleşmelerine ve Roman mahallelerinin oluşmasına yol açmıştır. Bu mahalleler de toplumla entegre olma süreçlerini zorlaştırmıştır.

- Gittikleri bölgelerdeki yerel idari yapılar ise Romanları istememiştir. Bunun en önemli nedenlerinden biri geleneksel yerleşik şüphe duygusudur.

- Roman vatandaşlar gittikleri bölgelerde yerel yönetimlere ve merkezi yönetime bireysel ve toplu dilekçeler yazarak yurttaşlık haklarını istemişler, ayrımcılığa karşı çıkan bir dil kullanmışlardır. Bu dilekçelerde yurttaş olduklarını, Kurtuluş Savaşında mücadele ettiklerini, Müslüman olduklarını ifade ederek mübadele ile gelen diğer yurttaşlara tanınan hakları talep etmişlerdir.

- Bu dönemde Romanlar kendilerini muhacir olarak tanımlamakta ve geldikleri yörenin adı ile kendilerini ifade etmektedir.

- Romanların ayrımcılığa karşı mücadelesi, en az ezilmişlikleri kadar eskidir.

- Pasif yurttaşlar değil, haklarını isteyen aktif yurttaşlardır.

Sanatçı Sayın Ayhan KÜÇÜKBOYACI konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- 2000'li yıllarda 2-3 Roman Derneği bulunmaktadır. Bu derneklerden hak temelli bir yapılanma çıkmıştır.
- Türkiye'de dernek konusunda büyük bir örgütlenme başlamış ve derneklerin sayısı çoğalmıştır.
- Geçmişte tütün işçiliği yapan Roman büyükleri ilk sendikal hareketi başlatmışlar ve bu süreçte acı bedeller ödemişlerdir. Ancak günümüz derneklerinin sayısı çoğalmakla birlikte derneklerde kalitesizlik başlamıştır.
- Dernekler şirketlere dönmüştür ve dernekler arası çatışmalar ortaya çıkmaktadır.
- Romanlar politik alanda temsil edilmelidir. İki milletvekili yeterli değildir. Başka partilerde de Romanların yer alması gerekmektedir.

Konak Belediyesi Meclis Üyesi ve Evlatlarımızı Kötü Alışkanlıklardan Koruma Derneği Başkanı Sayın Ali YANGIR konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- Romanlar arası birliktelik sağlanamadığı için eksiklikler ortaya çıkmaktadır.
- Romanlar arasında madde bağımlılığı, uyuşturucu kullanımı çok yaygındır ve bu maddeleri elde etme ihtiyacı Roman gençlerini hatalara ve suça sürüklemektedir.

- Polis, emniyet birimleri Roman vatandaşlara yönelik duyarlı davranmamaktadır.

- Sosyologlar mahallelere girmemekte, ayrı dünyalarda yaşıyor gibi davranmaktadır.

- Kamu görevlileri duyarsız ve ilgisizdir.

Roman Gençlik Eğitim ve Kalkınma Derneği Başkanı Sayın Emin KARAMEŞE konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- Dernek 2017’de kurulmuştur ve eğitim ve istihdam konularına odaklanmaktadır.

- Dernek gençlerden oluşmakta, gençler tarafından yönetilmektedir.

- Mesleki model çalışması yürütülmüş ve çocuklar için mesleki kıyafetler diktirilerek çocukların mesleklere ilgi duyması sağlanmaya çalışılmıştır.

- Futbol takımı ve dans grubu kurulmuştur.

- Türkiye’deki ilk roman kooperatifi hayata geçirilmiştir.

- ROMGEDER kapsamında 8 hibe projesi yapılmış, eylem planı çalıştay düzenlenmiş, 7 gence burs imkanı sağlanmış, 30 mesleki eğitim çalışması gerçekleştirilmiştir.

- Roman Koop kapsamında ise 33 mısır standı, 15 personel ile gelir elde edilmektedir.

- Romanlar yerel yönetimlere iş projeleri, mesleki eğitim projeleri ile gitmelidir.

- Romanlar ufuklarını genişletmediği sürece sorunları tekrar tekrar yaşayacaktır.

İzmir Kent Derin Yoksulluk Ağı Derneği Başkanı Sayın Tolga KÜLEŞ konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- 21. yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye’de Romanların en temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları görülmektedir.

- Roman yoksulluğu derindir ve derinleşmeye devam etmektedir. Sosyal devlet ilkesini takip eden bir ülkede Roman yoksulluğuna çözüm bulmak bir zorunluluktur.

- Roman çocuk işçiliği büyük bir sorundur. Eğitim alıp güçlenmeleri gerekirken çok düşük ücretlerle çalışmakta ve çalıştıkları yerde kötü muameleye maruz kalmaktadırlar.

- Romanları yoksulluğa sürükleyen birçok neden arasında eğitim ve istihdam arasındaki sıkı ilişki ön plana çıkmaktadır.

- Romanlar mevsimlik tarım işçiliğine yönelmekte ancak diğer çalışanlarla eşit işe eşit ücret alamamaktadır. Bunun adı modern köleliktir ve Roman yoksulluğunu körüklemektedir.

- Romanlar sosyal yardımlara erişimde güçlük, çevresel kirlenme ve temiz suya erişim sorunu yaşamaktadır.

- Madde bağımlılığı 10’lu yaşlara düşmüş durumdadır.

- Yüksek orandaki yoksulluk ve işsizlik, okula devam edemeyip çalışmak zorunda kalan çocuklar, ağır altyapı sorunları yaşayan, çatıları akan binalar, Merkezi idarenin yapmakla mükellef olduğu sosyal yardımların azaltılması, eğitim ve sosyal hayatta fırsat eşitliği sorunları, erken yaşta evlilik gibi pek çok konuda büyük sorunlar yaşanmaktadır.

- Romanların kendi sorunlarını çözebilecek kapasiteye sahip olabilmesi, eğitim almasına, barınma ve altyapı bağlantılı sorunlarla karşılaşmamasına ve temiz bir çevrede yaşamasına bağlıdır.

2.3. Atölye Çalışması

Roman Çalıştayı kapsamında 15 Aralık 2022 tarihinde atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Roman vatandaşların kalkınmadaki rolünü istihdam, eğitim ve kültürel faktörler çerçevesinde incelendiği ve moderatörlüğünü Mine Karakuş'un yaptığı atölye çalışmasında çeşitli kurum ve kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve Roman vatandaşlar katılmış, Roman vatandaşların kalkınmadaki rollerine ilişkin sorunlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Bu kapsamda atölye çalışmasında Roman vatandaşların istihdam, eğitim ve kültürel faktörler çerçevesinde yaşadıkları sorunlara yönelik tespitler şu şekildedir:

- Romanların en büyük sorunu ayrımcılıktır.
- Romanların geleneksel meslekleri unutulmaya yüz tutmuş meslekler haline gelmiştir.
- Yeni dünyaya Romanlar dahil edilmemektedir, dahil olamamaktadır.
- İş dünyasında ayrımcılık yapılmaktadır.
- Eğitimsizlik nitelikli istihdama kavuşmayı engellemektedir.
- Roman toplumunun kırılğanlığından dolayı geliştirdiği davranış biçimleri ve hedeflerinin olmayışı istihdam konusunda onları sınırlı meslekler içine hapsetmektedir.
- Kamusal alanlar Romanlara kapalıdır.
- Türkiye’de pozitif rol modeller bulunmamaktadır.

- Romanların iş güvencesi yoktur ve pandemiyle birlikte bu daha çok açığa çıkmıştır.

- Devlet ve devletlerarası mesleki eğitim projeleri; hızlı çözümler beklenmesi ve bu projelerin ayrımcılıkla ilgili önerilerinin olmaması dolayısıyla başarısız olmaktadır.

- Türkiye’de istihdam konusunda desteklenme konusu gündemde değildir ve iş bulunsa dahi takibi yapılmamaktadır.

- Fabrikaların kaldırılması iş potansiyelini düşürmüştür.

- Mesleki eğitimlere meslek edinmek için değil, kısa vadeli kazançlar için devam edilmektedir.

- Romanlar anaokulu eğitimi almamaktadır.

- Anadilde yapılan yayınlar ve kitaplar yoktur.

- Okullarda çocuklara yönelik ayrımcılık yapılmaktadır.

- Çocukların okula aitlik hissi bulunmamaktadır.

- Rehber veliler bulunmamakta ve eğitim önceliğinde bilinç düzeyi düşük kalmaktadır.

- Türkiye’de çocuk kitaplarına ihtiyaç bulunmaktadır.

- Roman çocukları eğitimde kademe atlayamamaktadır.

- Romanlar giyimlerinden dolayı ayrımcılığa maruz kalmaktadır.

- Roman kadınları sıkışmış alanlarda yaşamaktadır.

- Roman gençlerinin çalıştaylara, toplantılara, etkinliklere katılımı yeterli değildir.

2.4. Prof.Dr. İlber ORTAYLI'nın Konuşması

alıştay'ın ikinci günü **Türk tarihi, akademisyen ve yazar Prof. Dr. İlber ORTAYLI'nın** konuşması ile devam etmiştir. Ortaylı konuşmasında şu noktaları vurgulamıştır:

- Romanlara yönelik kürsülerin yetersiz oluşu sinema, tiyatro, roman gibi eserlerin çıkmaması sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

• Tarih boyunca Romanlara yönelik askerlik disiplininin onuruna yakışmayan şeyler yapılmıştır. Roman halkı da tıpkı Yahudiler gibi kamplarda yok edilmiştir. Bu bir sır değildir, fakat yeterince ele alınmamaktadır. Bu nedenlerle Romanların işi kolay değildir, sabırla devam etmek gerekmektedir.

• Türkiye'de Romanlara karşı doğrudan şiddet, baskı, işkence uygulanması söz konusu değildir. Ancak milli eğitime, sosyal hayata entegrasyonlarında yeterli ilerleme sağlanmamıştır. En büyük mesele bütçe sorunları ve organizasyon konusundaki beceriksizliktir.

• Trakya'da, Anadolu'da kalabalık gruplar halinde yaşayan ve iş hayatına, üretime katılan Romanlar organize olarak seslerini duyuramamaktadırlar. Sosyal teşkilatlanmanın tamamlanmaması gereklidir.

• Siyasi hayatımızda Roman vekiller siyasete katılmakta, temsil edilmektedir. Hatta bakan ve başvekil bile olmuşlardır, ancak bunların üzerinde durulmamıştır.

• Türkiye'nin geleneksel müziğinde Roman sanatçıların yeri büyüktür. Çünkü işlerini severek yapmaktadırlar. Bu nedenle Roman müziği, piyasada alaturka müzik türleri içinde en çok sevilen, eşlik edilen ve teşvik edilmesi gerekli bir daldır.

- Romanlar İmparatorluk döneminde ayrı bir kayda ve vergi sistemine tabidirler. Göçebe veya şehirleşmiş olanların askeri hizmetlere de dahil edildiği görülmektedir. Bu Avrupa'ya göre Romanlar açısından önemli bir farklılıktır.

- Çocukların nüfus cüzdanlarının vaktinde hazırlanmaması, dolayısıyla okullara kayıta problemlerin yaşanması, askerlik süreçlerinde sorunların oluşması gibi sorunlar bürokrasinin ihmali ile ilgilidir.

- Anadolu ve Rumeli'de rastlanan göçebelik, Romanlar arasında süratle azalmakta ve daha çok yerleşik bir kitle ortaya çıkmaktadır. Bu, zamanın Türkiye'sinde kaçınılmazdır. İnsanların bu yolla siyasete, bürokrasiye, ticari bir iktisadi hayata dahil olmaları daha da kolaydır.

- Şunu dikkatle gözlemek mümkündür ki bugün kültürel hayatta, musiki hayatındaki ünlü Roman sanatçılarının varlıkları gibi, diğer dallarda da Romanların öne çıkmaları kaçınılmazdır.

- Partiler programlarında daha çok Roman vatandaşların sorunlarına eğilmeye ve Romanların politik katılımlarını sağlamaya başlamışlardır.

- Türkiye çingenelerinin Hindistan bölgesinden çıktığına şüphe yoktur. Ancak geçen asırda fiziki özellikler, yaşam biçimi bakımından farklılıklar oluşmuştur.

- Romanlar arasında başarılı örnekler de vardır. Bu nedenle "kaderleri budur, göçebeliktir" gibi yaklaşımların çalışmadığını söylemek mümkündür. Türkiye'de her sınıftan, her tip, her karakter ortaya çıkmaktadır. Bunları bilmek gençliğe yol çizmekte yarar sağlayacaktır.

- Romanların projelerini ve araştırmalarını kendi içinde yapmaları ve dış bas-kılar görüldüğü takdirde ise kamuflej yoluna gitmeleri ve alternatif aramaları tavsiye edilmektedir.

• Bu konuda Türkiye’de yeterli imkanlar olmamasına rağmen İzmir’de bu konuda Belediye’nin yaptıklarını takdirle karşılamaktan öte şükranla karşılıyorum. Bana göre Roman tetkikleri ve Roman hayatı hem Türkiye’de hem dışarıda sağlam bir noktaya taşınmaktadır.

III. BÖLÜM (Sonuç)

14-15 Aralık tarihlerinde Konak Belediyesi ve işbirliği sözleşmesi imzalanan 8 Roman STK'nın işbirliği ile birlikte gerçekleştirilen Roman Çalıştay'ı çerçevesinde Roman vatandaşların sorunlarına yönelik çok önemli tespitler yapılmış, ulusal ve uluslararası düzlemde iyi uygulamalar incelenmiş ve Roman vatandaşların sorularına yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bu çalıştayda yapılan tespitlerin, paylaşılan örneklerin ve çözüm önerilerininin hayata geçirilmesi Roman Çalıştay'ının amacına ulaşmasını sağlayacaktır.

Roman vatandaşların istihdam, eğitim ve kültürel faktörler çerçevesinde yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri ve proje başlıkları şu şekildedir:

- Sosyolojik durum incelenmeli, profesyonel destekler ile çözümler geliştirilmeli, içermeci yaklaşımlar ile kamusal alanlar Romanlara açılmalıdır.
- Romanların eğitime kapalı bir toplum olarak lise mezununun olması gereken pozisyonları talep etmemesi gerekmektedir.
- Sosyal devletin Romanlara sürdürülebilir bir gelir kaynağı oluşturması gerekmektedir.
- İzmir'de Romanların istihdam edilmesi için şirketlerle, kurumlarla aracılık yapılmalıdır.
- İşbaşı eğitim programları, Romanlarla ilgili sektörel başlıklarda desteklenerek Romanların hayata katılımları sağlanmalıdır.
- Kentsel dönüşüm gerçekleştirilecek alanlarda istihdam konusunda destek sağlanmalıdır.
- Romanlar politika üretim süreçlerine "birlikte neler yapabiliriz" noktasında dahil edilmelidir.

- Düzenlenen çalıştay ve toplantılara işverenlerin de katılımlarının sağlanması gerekmektedir.
- Olumlu rol modeller geliştirilerek alguların değiştirilmesi gerekmektedir.
- Devlet dezavantajlı grupların işe alımı konusunda şirketleri teşvik etmelidir. İşverenlere engelli kontenjanı gibi Roman ve mülteci kontenjanları açılmalıdır.
- İşverenlere maddi teşvik desteği sunulmalıdır.
- Roman Danışma Merkezleri açılmalı, Roman vatandaşlar istihdam edilmelidir.
- Nefret söylemine karşı savaşılmalıdır.
- Mesleki eğitimler istihdama geçiş düşünülerek tasarlanmalı, şirketlerle istihdamı kolaylaştırmak yönünde bağlantı kurulmalı ve mesleki eğitim alanların takibi yapılmalıdır.
- Mesleki eğitim alamayan kadınlar için evde üretim olanakları sağlanmalıdır.
- Aşevlerinin sayısı artırılarak Roman kadınlara istihdam alanı oluşturulmalıdır.
- Roman toplumu içinde modern takı tasarımcı, stilist ve modelistler vardır. Bunların görünür kılınması için ünlülerle işbirliği yapılmalıdır.
- Milli Eğitim ile iş birliği yapılarak okulların geçiş bölgesi olarak kullanılmasının engellenmesi gerekmektedir.
- Okullarda sosyal faaliyetler artırılmalıdır.

- Türkiye’de Romanların ana dillerine ve kùltürlerine yönelik araştırmalar yapılmalı, müfredata dersler eklenmeli ve eğitimler verilmelidir.
- Öğretmenlerin Roman çocukların takibini dikkatli ve özenli bir şekilde yapması gerekmektedir.
- Roman çocuklara rehberlik edecek mentörler var olmalıdır.
- Teşvik ve tedbir sistematığının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Örneğın sosyal yardım alan veliye okula gönderme şartı sunulmalıdır.
- Yerel yönetimlerin önleyici – tamamlayıcı eğitsel destekler sunması gerekmektedir.
- Çocuęu daha fazla okulda tutmak için sportif, kùltürel faaliyetler, dış dünyayı algılamaları için gezi faaliyetleri sunulmalıdır.
- Ebeveynlere yönelik de çalışmalar gerçekleştirilmelidir.
- Rol modellerin artırılması gerekmektedir.
- Üniversite mezunlarının işe yerleştirilmesi konusunda pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- Hayatlarına dair anlatılarda öznelere yer verilmeli ve Romanların kendi hayat hikayelerini aktarmaları sağlanmalıdır.
- Üniversitelerde Romanların da katılacağı kulüpler kurulmalıdır.
- Ayrımcılığa uğrayan kişilerden ziyade ayrımcılık yapan kişilere eğitimlerin verilmesi gerekmektedir.

- Kadınların ve çocukların sosyalleşerek dış dünyaya açılması gerekmektedir.
- Uzun vadeli sürdürülebilir çalışmalar yapılmalıdır.
- Çalıştayları salonlardan mahallelere taşımak gerekmektedir ve yerinde çözümler üretilmelidir.
- Mahallelerde alan ve sorun temelli çalışmalar yapılmalıdır.
- Kanaat önderleri sorunları bire bir irade sahipleri ile görüşmelidir.
- Şehir içinde Romanlara yönelik önyargıyı yıkmak için iletişim çalışmaları yapılmalıdır.
- Merkezi ve yerel kamu kurumları yerinde tespit yapmalı ve çözümleri sunmalıdır.
- Romanların nüfus olarak yoğun olduğu bir pilot ilçede tarım alanları Romanlara verilerek devlet bu pilot çalışmanın sonuçlarını izlemelidir.

EKLER

EK 1: Çalıştay Resimleri

EK 2: Basın Haberleri

Çalıştay öncesi ve sonrası çıkan bazı basın haberleri ve linkleri aşağıda sunulmuştur.

Konak

Konak'ta Roman çalıştayı için geri sayım

Haberler > Yerel Haberler > İzmir Haber > Konak Haber > Konak'ta Roman çalıştayı...

Konak'ta Roman çalıştayı için geri sayım

Konak'ta Roman çalıştayı için geri sayım

07.12.2022 - 10:48 | Son Güncelleme: 07.12.2022 - 10:48 | DHA

Konak'ta Roman alıştayı için geri sayım

Konak'ta **Roman alıştayı için geri sayım**

Konak'ta Roman çalıştayı için geri sayım

Konak Belediyesi'nin Roman dernekleriyle birlikte düzenlediği Roman Çalıştayı 14-15 Aralık tarihlerinde, Tarıhi Havagazı Fabrikası'nda yapılacak. Roman vatandaşların yaşadığı sorunların ve çözüm önerilerinin masaya yatırılacağı, uzman isimler ile kanaat önderlerinin söz alacağı çalıştayı değerlendiren Konak Belediye Başkanı Abdül Batur, "Roman hemşehrilerimize de ilçemize de katkısı büyük olacaktır" dedi.

Konak'ta Roman çalıştayı için geri sayım

BATUR: YOĞUN BİR ÇABA ORTAYA KOYUYORUZ

BİR GÜN

Konak Roman Çalıştayı başladı.

Konak Belediyesi ve Roman dernekleri tarafından düzenlenen Roman Çalıştayı başladı.

Roman alıştayı sona erdi

Konak Belediyesi tarafından Roman Sivil Toplum örgütlerinin işbirliğinde düzenlenen Roman alıştayı sona erdi. Ulusal ve uluslararası alanda kamu, özel ve sivil toplum örgütleri ile Roman vatandaşların yoğun katılım gösterdiği çalıştayda en büyük sorun "ayrımçılık, eğitim, istihdam" olarak belirlendi.

KONAK ROMAN ÇALIŞTAYI SONA ERDİ, TEMEL SORUNLAR "AYRIMCILIK, EĞİTİM VE İSTİHDAM" OLARAK DİLE GETİRİLDİ

Konak Belediyesinin Roman Eylem Planı çerçevesinde Roman Sivil Toplum Örgütleri işbirliğiyle düzenlediği Roman Çalıştayı sona erdi

Cumhuriyet'in

Egesi

Konak'ta Romanlar konuşuyor

İzmir'de Konak Belediyesi'nin Roman dernekleriyle birlikte düzenlediği Konak Roman Çalıştayı başladı. Türkiye'nin ilk Roman kökenli milletvekili Özcan Purçu, 2016'dan bu yana hükümetin bu kadar bütçeyle yapamadığını Abdül Batur Başkanım Konak'ta yaptı. Kendisini gerçekten kutluyorum" dedi.

"Artık Roman kardeşlerim konuşacak"

Konak Belediyesi'nin, Roman Eylem Planı kapsamında Roman dernekleriyle birlikte düzenlediği Konak Roman Çalıştayı başladı.

Konak Roman Çalıştayı başladı

Konak Roman Çalıştayı'na ev sahipliği yapan Başkan Batur, "Çalıştayımızın yapıldığı iki gün boyunca, artık bizler susacağız, Roman kardeşlerim konuşacak. Bundan sonra da Roman kardeşlerimizle birlikte adım atmaya, yol yürümeye ve Roman dostu kardeşiniz olmaya devam edeceğiz" diye konuştu. CHP İzmir Milletvekili Özcan Purçu da Roman toplumunun sorunlarının dile getirilmesinde, düzenlenen çalıştayın büyük önemi olduğunu vurguladı

Konak Belediyesi tarafından Roman Sivil Toplum Örgütlerinin işbirliğinde düzenlenen Roman Çalıştayı sona erdi. Ulusal ve uluslararası alanda kamu, özel ve sivil toplum örgütleri ile Roman vatandaşların yoğun katılım gösterdiği çalıştayda en büyük sorun "ayrımcılık, eğitim, istihdam" olarak belirlendi.

Konak Roman alıştayı başladı

Roman Çalıştayı sona erdi© CNN TÜRK

İZMİR, (DHA) - KONAK Belediyesi tarafından Roman Sivil Toplum Örgütlerinin işbirliğinde düzenlenen Roman Çalıştayı sona erdi. Ulusal ve uluslararası alanda kamu, özel ve sivil toplum örgütleri ile Roman vatandaşların yoğun katılım gösterdiği çalıştayda en büyük sorun "ayrıcılık, eğitim, istihdam" olarak belirlendi. Çalışmaya canlı video bağlantısıyla katılan Prof. Dr. İlber Ortaylı övgüyle söz ettiği Konak Belediyesi Roman Kültür Merkezini hizmete açan Başkan Batur'a teşekkürlerini ilettiler.

Ege'de
SonSöz

Prof. Ortaylı'dan Başkan Batur'a Roman merkezi teşekkürü!

Konak Belediyesi tarafından Roman Sivil Toplum Örgütlerinin işbirliğinde düzenlenen Roman Çalıştayı sona erdi. Ulusal ve uluslararası alanda kamu, özel ve sivil toplum örgütleri ile Roman vatandaşların yoğun katılım gösterdiği çalıştayda en büyük sorun "ayrımcılık, eğitim, istihdam" olarak belirlendi.

Konak Roman Çalıştayı başladı

"Sağlıkta, eğitimde, istihdamda, sosyal yaşamda, kentsel dönüşümde eşitlik" başlığıyla Konak Belediyesi'nin düzenlediği ve 8 roman derneğinin desteklediği Roman Çalıştayı başladı.

Konak Roman Çalıştayı Başladı

KONAK ROMAN ÇALIŞTAYI BAŞLADI

"BİZ SUSACAĞIZ, ROMAN KARDEŞLERİMİZ KONUŞACAK"

14.09.2023 - 14:29 - Vakti Haberler - GÜNCELLEME: 14.09.2023 - 14:30

KONAK ROMAN ÇALIŞTAYI BAŞLADI. ABDÜL BATUR: "ROMAN KARDEŞLERİMİZLE BİRLİKTE YOL YÜRÜMEYE DEVAM EDECEĞİZ"

**"dokuz8
HABER**

HABERLER · İZMİR HABERLERİ

Konak Roman Çalıştayı başladı: Birlikte yol yürümeye devam edeceğiz

35 PUNTO

Konak Roman Çalıştayı Sona Erdi

ORTAYLI: "TÜRKİYE'NİN GELENEKSEL MÜZİĞİNDE ROMAN SANATÇILARIN YERİ BÜYÜK"

Prof Dr. İber Ortaylı konuşmasında Romanların tarih sahnesindeki yerlerine, Türkiye'deki Romanların Avrupa ve diğer ülkelerdekilerle olan benzerlik ve farklılıklarına değindi. Ortaylı, Türk müziğinde Roman sanatçıların yerine de

vurgu yaptığı konuşmasında şu ifadelere yer verdi: "Türkiye'nin geleneksel müziğinde Roman sanatçıların, müzisyenlerin yeri büyüktür ve önemlidir. Çünkü işlerini sevak yapıyorlar. Bu nedenle piyasada Alaturka müzik türleri içinde en çok sevilen, teşvik edilen

SON KALE

BADIMLIT HABERCİLİĞİN KALESİ

İZMİR

Konak Roman Çalıştayı başladı...

Konak Belediyesi'nin, Roman dernekleriyle birlikte düzenlediği Konak Roman Çalıştayı başladı. Konak Belediye Başkanı Abdul Batur, "Roman kardeşlerimizle birlikte adım atmaya, yol yürümeye ve Roman dostu kardeşiniz olmaya devam edeceğiz" dedi. CHP İzmir Milletvekili Özcan Purçu da "Abdul Batur Başkanım Türkiye'de ilk defa bir Roman Kültür Merkezi açtı, mahallemizin dibinde bir Yaşam Köyü açtı. 2016'dan bu yana hükümetin bu kadar bütçeyle yapamadığını Abdul Batur Başkanım Konak'ta yaptı" dedi.

İZMİR KENT
Belediyesi

CHP'nin Roman Çalıştayı Konak'ta başlıyor! 5 yıllık eylem planı belirlenecek

Konak Belediyesi'nin sekiz Roman dernekleriyle birlikte düzenlediği Roman Çalıştayı 14-15 Aralık tarihlerinde, Tarihi Havagazı Fabrikası'nda yapılacak.

"dokuz8
HABER

**Konak Roman Çalıştayı sona erdi: Temel sorunlar
ayrımcılık, eğitim ve istihdam**

**KONAK ROMAN ÇALIŞTAYI'NA GÖRE EN BÜYÜK
SORUN 'AYRIMCILIK, EĞİTİM, İSTİHDAM'**

haber
ekspres

Konak'ta Roman Çalıştayı! Romanların en büyük sorunları belirlendi

Roman alıştayı sona erdi

Konak Belediyesi tarafından Roman Sivil Toplum örgütlerinin işbirliğinde düzenlenen Roman alıştayı sona erdi. Ulusal ve uluslararası alanda kamu, özel ve sivil toplum örgütleri ile Roman vatandaşların yoğun katılım gösterdiği çalıştayda en büyük sorun "ayrımcılık, eğitim, istihdam" olarak belirtildi.

TIME **35**

Konak Roman Çalıştayı başladı

Konak **Roman Çalıştayı** başladı

Haber Linkleri

<https://www.evrensel.net/haber/476983/konak-roman-calistayi-basladi>

<https://mobil.egedesonsoz.com/haber/prof-ortayli-dan-baskan-batur-a-roman-merkezi-tesekkuru/1126473>

<https://www.dha.com.tr/yerel-haberler/izmir/konak/konakta-roman-calistayi-icin-geri-sayim-2172818>

<https://www.egesonhavadis.com/konak-roman-calistayi-basladi/24032/>

<https://graffitihaber.com/haber/13045126/konak-roman-calistayi-basladi-abdul-batur-roman-kardeslerimizle-birlikte-yol-yurumeye-devam-edec egiz>

<https://www.dokuz8haber.net/konak-roman-calistayi-basladi-birlikte-yol-yurumeye-devam-edecegiz>

<https://www.35punto.com/video/konak-roman-calistayi-sona-erdi>

<https://www.sonkaleizmir.com/haber/Konak-Roman-Calistayi-basladi-/124580>

<https://www.izmirkentgazetesi.com/chp-nin-roman-calistayi-konak-ta-basliyor-5-yillik-eylem-plani-belirlenecek/12037/>

<https://www.dokuz8haber.net/konak-roman-calistayi-sona-erdi-temel-sorunlar-ayrimcilik-egitim-ve-istihdam-olarak-dile-getirildi>

<https://graffitihaber.com/haber/13215301/konak-roman-calistayi-sona-erdi-temel-sorunlar-ayrimcilik-egitim-ve-istihdam-olarak-dile-getirildi>

<http://www.egemanset.com/haber-konak-roman-calistayi-na-gore-en-buyuk-sorun-ayri>

<https://www.haberekspres.com.tr/izmir/konak-ta-roman-calistayi-romanlarin-en-buyuk-sorunlari-h157206.html>

<https://www.egepolitik.com/konak-ta-roman-calistayi-icin-geri-sayim/87875/>

<https://www.izmirtime35.com/konakta-roman-calistayi-icin-geri-sayim-77215-haberi>

<https://www.oncusehir.com/roman-calistayi-sona-erdi/86754/>

<https://www.izmirtime35.com/konak-roman-calistayi-basladi-77482-haberi>

EK 3: alıştay Sunumunun QR Kodu

14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan ‘‘Konak Roman alıştayının’’ tam video çekimine aşağıdaki QR kodundan ulaşabilirsiniz.

KOD-1

KOD-2

EK 4: alıştay 'da Sergilenen Roman Vatandaşlara Ait Resimler

14-15 Aralık 2022 tarihinde yapılan "Konak Roman alıştayında" iki gün boyunca Sıfır Ayrımcılık Derneği Başkanı Sayın Elmas ARUS'a ait resimler sergilenmiş olup söz konusu resimler Türkiye'nin doğu bölgesindeki Roman vatandaşlara aittir.

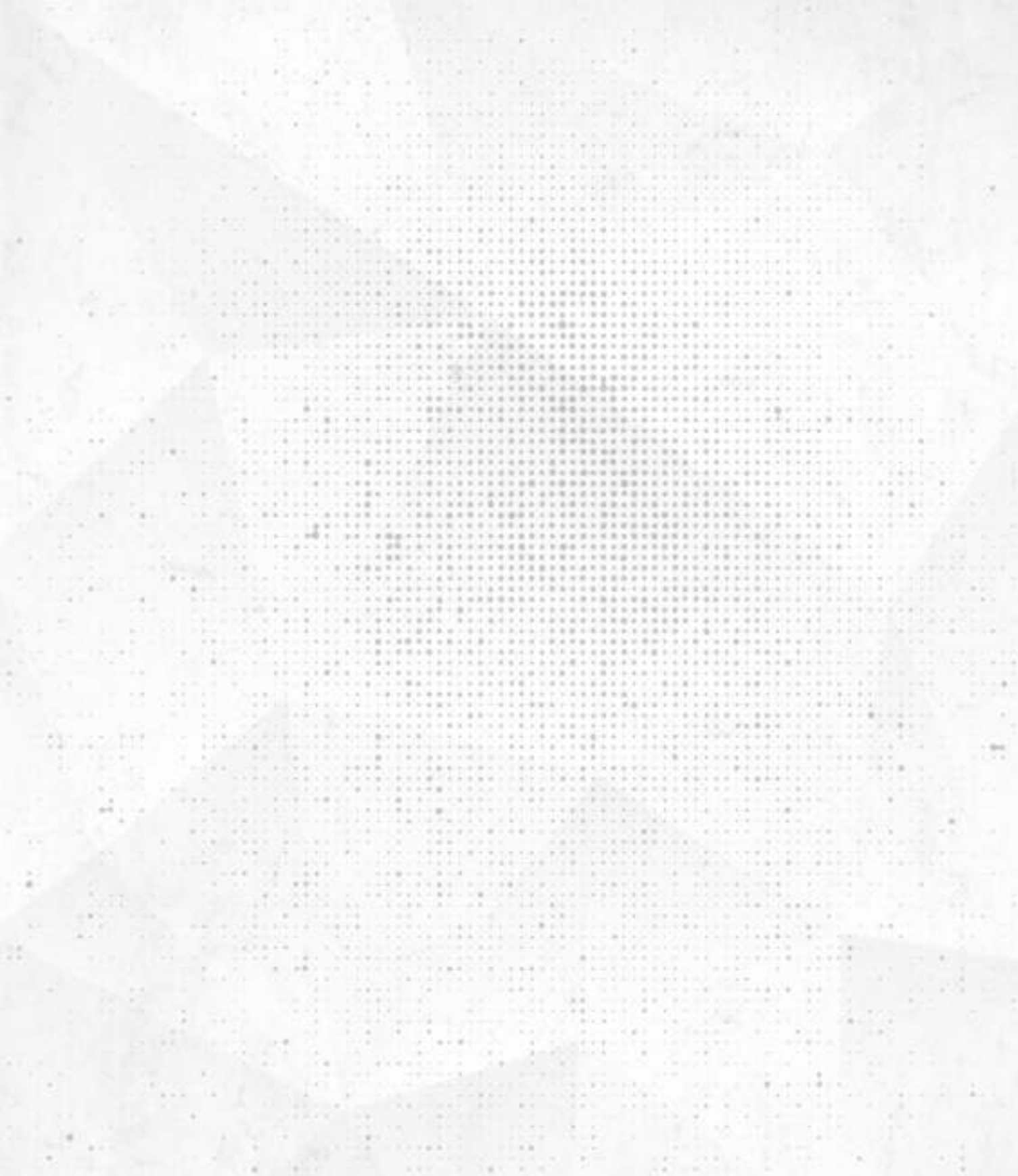

KONAK BELEDİYESİ